

S m a r a n d a V u l t u r

Istorie trăită – Istorie povestită
Deportarea în Bărăgan, 1951–1956

Editura Amarcord

MĂZĂRENI

Dintre cei înregistrați – în 20 iunie 1992 – au mai fost deportați la Măzăreni **GHEORGHÎȚA** și **PETRE LUGOJ, GRIGORE POPESCU** (cu părinții și sora) din **Cujmir-Aurora**, **STANCA** și **GHEORGHE BARBU** (cu copiii și părinții) din **Izimșa, com. Obârșia de Câmpie**. Din mărturia lui **Gheorghe Barbu** reiese că la Măzăreni ar fi fost deportate 527 de familii (circa 1.274 de persoane).

Caxi Hristu: Ajungând acolo ne-a pus în lotu de mazăre, de-aia îi spune Măzăreni, c-au fost zeci de hectare mazăre și cu mazăre au fost acoperite casele, văiugă a făcut-o din pământ de-acolo, cu apă, cu văiugă, li s-a dat câte o ușă și câțiva câpriori, camera în formă de bordei și sus mazăre. Și avem fotografia casei.

Urleasca e localitatea veche, iar Măzăreni era localitatea nouă. Și era încadrat între Traian-Sat și gospodăria Urleasca (cf. infra).

*„Foaie verde mărăcine, / eu plec satule din tine. /
La dușmani le pare bine. / Numai mie-mi pare rău,
/ că plec din sătucul meu.*

(Fragment pe care și-l amintește Angela Puicea, dintr-un cântec ce ce circula „din mână-n mână în Bărăgan și în care era povestită toată povestea”).

ANGELA PUICEA, născută **MITRICĂ** în 29 noiembrie 1933 în **Vânători**, Mehedinți. Deportată cu părinții, **SEVASTIȚA** și **CONSTANTIN MITRICĂ**, din **Vânători** (Mehedinți) la **Măzăreni**. Prin căsătoria cu **VIRGIL PUICEA** se mută la **Olaru**. Înregistrată în 21 iunie 1992 la **Turnu-Severin**.

Mă numesc Puicea Angela, m-am născut în comuna Vânători, județul Mehedinți. Numele de fată a fost Mitrică. Mai am un frate, un frate mai mare. El nu a fost în Bărăgan, pentru că el tocmai absolvise liceul la Pădurea Verde – Timișoara și a scăpat, săracu, de aceste necazuri. Da, numai eu am fost cu părinții. Aveam 17 ani și jumătate. Părinții erau țărani, da, clasați chiaburi, pentru că atunci așa se proceda; toți oamenii înstăriți, toți oamenii gospodari, buni gospodari, erau contara partidului, contra colectivizării, contra raionării.

Adică țara se împărțise în raioane și considerau ei că noi chiaburii ne-am opus și la raionare... A, tot felul de motive: că suntem oamenii lui Tito, pentru că pe vremea aceea Tito era considerat călăul, era prin toate parcurile caricatura lui cu barda, cu securea, așa. Și noi, fiind aproape de graniță, chipurile, aveam legături cu ei, deși de la Vânători la graniță mai este încă.

În noaptea de 18 înspre 19, eu cu mama mea donneam în casă. Tata, săracu, dormea în pățul, în șopru, într-o fânărie, pentru că a fost o gazdă a fratelui meu, de aicea din Severin, care era membru de partid, cu câteva luni înainte 1-a întrebat cum este clasat în sat. I-a sus: „chiabur”. Asta a fost cu câțiva ani înainte, da persecuții, nu ne mai dădea voie să luăm oameni cu ziua la muncile agricole. Nu mai aveam băiat în curte să ne ajute la creșterea animalelor. În sfârșit, persecutați: cote, supracote. Vaca o vânduse taică-miu, dar eram totuși obligați să predăm cantitatea de 3.000 de litri de lapte sau dacă nu, nu știu câte sute de kg de unt. Pentru că nu-și achitase aceste cote, i s-a intentat un proces de sabotaj. Urma să fie arestat. Și tot felul de persecuții din astea.

Da. Și asta i-a spus, zice: „Ar fi bine ca, uite, îți spui un mare secret, să nu mai dormi în casă, pentru că o să se facă niște arestări. Să fii vigilent!” Și atunci dormea, săracu, vă spusei, când în fânărie, când în pățul, când sub șopru. Și noaptea, atunci, după miezul nopții, nu mai rețin exact cam cât a fost ora, ne-am trezit cu bătăi în poartă așa, bătăi puternice, așa. Ne-am speriat, bineînțeles, pentru că așteptam să se întâmple ceva, dar nu ne-am fi gândit nici pe departe că o să fim luați cu toată familia și toată gospodăria să se risipească.

Mama mea atunci a deschis fereastra, a întrebat cine e și a spus: „Este miliția, deschide poarta sau spune bărbatului tău să iasă la poartă să-i comunicăm ceva!” Mama mea a spus: „Soțul meu nu este acasă, e plecat în stație”. Era un autobuz pe atunci, care circula la Plenița, fiindcă raionul Plenița, acolo era reședința, la Plenița, și urma să meargă la Arad, cu niște probleme, aveam și cazan de fabricat țuică și trebuia să rezolve niște probleme. Și a zis: „Nu minți! Că nu pleacă nici un autobuz din stație. Spune-i să iasă afară!” A zis: „Da nu este acasă.” „- Bine, atunci vino tu să-ți comunicăm ceva.” „- Da de ce să ies la poartă la ora asta? Spuneți-mi ce aveți de spus.” Atunci un milițian a sărit peste poartă, a deschis porțile, s-a apropiat de casă și maică-mea tot n-a descuiat ușa și pe fereastră i-a spus: „În câteva ore să vă strângeți ce credeți din gospodărie, mâncare, îmbrăcăminte, pentru că veți pleca într-o direcție necunoscută. Să fiți atenți, nu cumva să încercați să fugiți, pentru că aici rămâne o sentinelă care este înarmat și are dreptul să tragă în voi!”

Vă dați seama cât ne-am speriat, cât am plâns! Taică-meu, când a auzit bătăile alea în poartă, a fugit. În spatele curții noastre era grădină, plantată cu salcâmi, și prin grădina aia s-a strecurat, a traversat șoseaua, nici nu mai știu pe unde o fi ajuns. A stat cât a stat pe-acolo, dup-aia s-a gândit că trebuie să se apropie de casă, să vadă care-i situația. Când a venit la poartă, nu i s-a mai dat voie să intre în curte. Soldatul care era la poartă 1-a somat. A venit soldatul de la miliție și a spus: „Dați-i voie să intre în curte, pentru că este proprietarul casei.”

Noi am început să împachetăm. Ce bruma să împachetăm? Soldatu care era acolo ne-a spus că la gară s-ar putea să nu ne dea voie decât la 50 de kg de persoană. Ce să iei în 50 de kg dintr-o gospodărie? Maică-mea a zis: Nu. Eu iau mai mult, dacă o fi să-mi confişte, o să-mi confişte acolo, dacă nu... Eu nu pot să plec, să mor de foame. Ți a început să pună grâu, porumb, făină în saci. Între timp, o mătușă s-a strecurat săraca prin grădină, a venit, ne-a tăiat câteva păsări și le-a prăjit. Da, c-au fost oameni, care pur și simplu mureau de foame. A trebuit să lucreze imediat ce-am ajuns acolo, că altfel n-aveau din ce trăi. Și după asta, pe la orele 2-3 au venit, au mai adus încă un car. Deci am pus într-un car al nostru cu bagaju, am mai adus încă un car, din sat rechiziționat și ne-au scos afară din curte niște membri de partid de-acolo din sat. Îi mai știu, da toti au murit. Nu mai e nici unul, absolut nici unul. Erau țărani, țărari și unu ne era nepot, altu fin. „Haideți, haideți cât mai repede, plecați, că vă prinde noaptea. Haide ce mai așteptați?” Ei, și partea cea mai dureroasă a fost că la

marginea satului maică-mea s-a urcat în caru ăla care venise din sat cu o parte din bagaje. Eu cu taică-meu în caru nostru. La marginea satului au venit niște mașini de la IRTA și i-a încărcat bagajul și al dânzei și al mai multor familii, da oricum, în mașină a și mers așa până la Maglavid. Bineînțeles că noi cu caru am mers mai încet, dânsa a ajuns înainte. Când am ajuns acolo, dimineața, nu vă spun ce era. Erau mii de oameni: femei gravide, copii, bătrâni, animale, în sfârșit, era dezastru. N-a fost chip să o mai întâlnim pe maică-mea. Am căutat-o în zadar. Și-atunci miliția era cu sutele, eram înconjurați de miliție, nu cumva să fugă cineva. Încet, încet, ne-au îndreptat spre rampa de îmbarcare, ne-au îmbarcat într-un vagon cu acoperișu spart. Pe maică-mea n-am reușit s-o găsim. Era o garnitură de tren de peste 200 de vagoane, trase de mai multe locomotive.

N-am putut s-o mai găsim spre disperarea noastră. Și, pe seară, trenul s-a pus în mișcare. Unde, nimeni nu ne spunea. O să vedeți voi când o să ajungeți acolo. Ca să nu mai spun cum eram tratați, ca niște răufăcători așa, n-aveau nici pic de respect că eram și noi oameni: împinși de la spate, ca și animalele eram. Pe drum s-a pus o ploaie nu mai mi-amintesc cam pe unde ajunsesem, dar știu că ne-a făcut ciuciulete și tot bagaju. Da din toată gospodăria, nu vă spun, că n-am luat decât păsări și decât 4 găini, o curcă și o purcică, din nu știu câți porci (aveam acolo 10-12 porci). Cineva ne-a făcut o cușculiță și ne-a pus și-o purcică acolo. Da, și erau și boii și purcelul și găinile, noi acolo și bruma de lucruri ce mai luasem acolo, țoale ude, toate learcă. Vă dati seama cum eram. Ori de câte ori se oprea trenu începeam să alerg, să întreb, prin toate vagoanele, s-o caut pe mama și n-am reușit, până dincolo de București. Abia atunci am găsit-o. Pentru că au fost familii care nici când au ajuns la destinație, nici atunci n-au reușit să se întâlnească și după câte trei săptămîni, o lună de zile abia, au intrat în legătură și atunci a venit soția la soț sau invers.

Călătoria a fost, cum să vă spun, de groază, pentru că veneau tot felul de zvonuri: ba că ne duc în Rusia, ba că la graniță o să ne e omoare, așa... Și până în sfârșit, după 3 zile, am ajuns în gară la Urleasca. Acolo s-a oprit trenul, a început debarcarea, nu vă spun, miliție era pe la Brăila, zeci și sute de persoane și armată. Mai întâi am trecut pe la punctul dispensar sau ce era, adică o cameră improvizată acolo în gară, unde ni s-a făcut dezinfecția, nu cumva să avem păduchi. V-am spus, tot timpul am fost cu miliția așa, ne aruncau cu praf de e DTT în păr, pe corp, ba ne mai dădeau și pachetele, da, cu DTT. Da. Și-apoi s-au pus carele în mișcare, că deja ne-așteptau carele din satele vechi acolo, care, mașini, tractoare cu remorci, mă rog. Și am mers așa de-a lungul liniei ferate, până la un moment dat am văzut acolo un drapel roșu înfipt într-o magazie, un fel de cooperativă de consum, acolo. Flutura steagul, era pe seară, în rest era câmpie întinsă, cultivată numai cu mazăre. De aici și numele de Măzăreni. Era o câmpie, câmpie între cele 2 sate, Urleasca și Traian-Sat. Acolo erau deja trasate platourile pentru fiecare familie, de 2.500 de metri. Erau țăruii bătuți și cineva a dirijat fiecare car. Așa. Ne-am strâns așa, laolaltă, pe străzi, strada 1, 2, 3 ș.a.m.d. Pe comune, pe prietenii, cam pe comune mai mult am fost. Eram cu nașii care m-au botezat pe mine, mai departe iar niște prietenii. Și de-abia a doua zi am aflat că pe strada următoare erau bunicii dinspre mamă, era verișoara Emilia (cf. Emilia Buteică, *infra*), adică aia a venit în urmă cu câteva zile, pentru că ea era plecată în vizită la niște rude într-o comună vecină.

Și uite așa ne-am trezit sub cerul liber, aruncați acolo, nici pic de apă, după o călătorie de 3 zile și 3 nopți. Nu exista nici o fântână în apropiere, nimic, nimic, nimic, nimic. Vă dați seama! Ne-am culcat sub cerul liber. Eram distruși, eram... de-abia ne mai puteam mișca de oboseală, de supărare.

A doua zi ne-au trimis câteva cisterne cu apă, cisterne care mai-nainte cred că

transportaseră motorină, că deasupra apei erau pete de grăsime, așa, apă păclită, caldă, dar ce s-ajungi, că ne-mpingeam mai tare ca animalele, care s-apuce? Și după aceea a trebuit să plecăm la o distanță de 5-6 km s-aducem apă de băut, că era într-un canton în apropiere, în satu ăsta, Traian, era un canton a lu un boier, fusese acolo, era părăsit, dar era o fântână cu apă bună și de-acolo mergeam și luam apă de băut.

Câteva zile bune am stat așa, pur și simplu zăceam, ne târam ca umbrele de colo-colo, așa. Încet, încet, fiecare s-a gândit că trebuie să ne facem un adăpost, cât de mic. Dar cu ce materiale? Ne-a adus niște rogojine acolo însat, la așa-zisa cooperativă, am cumpărat câteva rogojini, ne-am făcut un fel de magazie așa, la suprafață. Tatăl meu a săpat o groapă în pământ și-a făcut un bordei. Și acolo am locuit timp de 3 luni de zile. În acel bordei acoperit cu rogojini și peste rogojini am pus paie de mazăre. După aceea am încercat să facem fântâni. Și pe fiecare stradă s-a săpat așa la distanță oarecare 4-5 fântâni, dar spre ghinionul nostru în tot satul n-au fost decât 2 fântâni cu apă de băut, restu era amară și sărată, o foloseam numai la spălat și pentru păsări. De nevoie, și la gătit câteodată.

După aceea ne-au obligat să facem chirpici, să ne construim case. Să ne intre bine în cap. Mereu venea securitatea, miliția, membrii de partid de pe la raion veneau, țipau la noi că trebuie să ne apucăm să facem case, că ne ia dracu dacă vine frigul și-o să murim și nu știu ce și să ne iasă din cap că vreodată o să ne mai întorcem la casele noastre. Și la început bineînțeles că ne-am opus. De unde să știm noi să facem chirpici și să construim case? Am zis: „Vai, n-am făcut așa ceva niciodată și nu știm, noi nu puteam să facem așa ceva.” „Ba o să vedeți că o să faceți, că sunteți obligați să faceți!” Și într-adevăr am început. Făceam câte unu, câte doi, auzeam cutare a-nceput să facă și cutare, ne duceam și vedeam cum face. A făcut fiecare tiparu ăla, forma aceea, greu. A durat aproape 2 luni de zile ca să-l facem, apoi construcția caselor și tot așa până toamna, munceam din zori și până-n seară, fiindcă nu aveam unelte. Dacă unu avea o sapă, peste 5-6 bordeie sau magazii din astea unde locuiam, avea o furcă, o greblă, așa ne mai împrumutam și-așteptam, foarte, foarte greu!

După-aceea, când am ajuns la acoperiș, cu ce să acoperim? Ne-au spus că trebuie să mergem la o gospodărie de stat pe malul Buzăului să luăm paie de orez, că altă posibilitate statul n-are să ne dea și că să acoperim cu paie. Am mers și acolo, taică-meu și cu mai mulți oameni, au luat câteva care de paie, dar nu vă spun, că de câte ori venea câte o vijelie – pentru că acolo, veșnic, bate vântul sau furtuni, vin vârtejuri așa de te ia din loc! – descoperea casa și rămâneam iară așa și tot așa necazuri. Singurul noroc al nostru care a fost, că n-a plouat în vara aceea, până toamna târziu, că altfel, nu știu, cred că muream pur și simplu, ce mai, nici un adăpost, nimic!

După-aiia am intrat în iarnă, toamna taică-miu a vândut boii cu scopul să ne aprovizionăm și numai bine că la scurt timp a venit stabilizarea și n-am apucat să cumpărăm nimic, nimic, pentru că nimeni n-a spus nimic. Noi eram izolați acolo. Nu vă spun că oamenii din satele vechi se fereau de noi la-nceput. Mai târziu ne-au spus că a ținut ședință cu ei membrii de partid și le spunea să se ferească de noi, să nu aibă tangență cu noi, fiindcă suntem oameni periculoși, oameni răi. Mai târziu, oamenii s-au convins că n-a fost adevărat, că eram de fapt niște oameni gospodari, am pus la punct toate lucrările agricole din mai multe IAS-uri, pentru că vrând-nevrând trebuia să lucrăm, că n-aveam din ce trăi. Mai lucram și pe la ei, ziua, încă nu se făcuse colectivizarea. Și uite-așa lucram la cultura bumbacului, la șantiere de construcții, pe unde era nevoie că... câștigam foarte puțin, foarte, foarte puțin.

O duceam destul de greu și cel mai greu a fost iarna lui '53, când a fost zăpadă mare. A nins și a viscolit o săptămână de zile. În fața casei taică-mieu făcuse o

împrejmuire de mărăcini, un așa-zis gard și acolo toată zăpada a viscolit-o. Încet, încet a tot crescut, a tot crescut, a tot încercat dânsul să facă pârtie, să tot o îndepărteze de casă, dar până la urmă n-am mai putut și, spre seară așa, a început să se îngroașe stratul, s-acopere fereastra și tot așa. Vedeam cum crește nivelul zăpezii până a acoperit toată fereastra. Nu s-a mai văzut. Nu mai știam că e ziuă, că e noapte. Și-am stat acolo vreo 48 de ore. Până și coșul casei a fost astupat, n-am mai putut să facem nici foc, nici nimic. Eram disperăți și atunci. Am crezut că o să cedeze căpriorii, pentru că erau niște lemne subțiri, nu era o casă rezistentă. Au sărit vecinii, fratele mamei mele cu un fin care era acolo, pe o stradă vecină, ne-au deszăpezit, ne-au scos de acolo. Au mai și murit câteva persoane... niște nemți care erau angajați la sectorul zootehnic la IAS acolo la Urleasca, i-a prins viscolul și i-a derutat, s-au rătăcit și s-au depărtat de sat vreo 9 km. Și-acasă îi aștepta soțul și tatăl băiatului, era mama și fiul și o fată mai mică. I-au căutat peste tot, miliția nu credea că au dispărut, credea că au fugit și, spre primăvară, într-o comună mai departe, la 9 km sau chiar mai departe, i-au găsit niște ciobani primăvara, că au văzut niște ciori grămadă acolo și când s-a dus, îi mâncau ciorile. A fost groaznic, ce să vă mai spun!

În '55, în ianuarie '55, m-am căsătorit cu soțu, bineînțeles cu aprobarea Ministerului de interne pentru transferarea domiciliului, tot obligatoriu, la Olaru acolo. Era și el acolo cu părinții lui în Olaru, dar ne cunoscusem mai dinainte de a fi în Bărăgan. El era din Corlățel. Cei din Corlățel au fost duși în Olaru. Acolo am mai stat încă un an de zile. Tot așa era și acolo, ba era chiar mai mare satu decât la Măzăreni: erau nemți, erau turci, erau macedoneni, mai multe naționalități. Mulți nemți erau acolo, la ei. Am lucrat și eu acolo, tot ca și la Măzăreni, la cultura bumbacului și după aceea în '56 – adică din toamna lui '55, au început să pună pe liber câteva familii de basarabeni,ăștia fuseseră refugiați, colonizați prin Banat și, săracii, fuseseră pe nedrept – bine că nici noi n-am fost vinovați de nimic, dar ei erau săraci, săraci și pentru că au fost basarabeni a trebuit să-i deporteze și pe ei. Ei au fost primii care-au fost puși pe liber. O parte plecat, alții n-au plecat pentru că n-aveau unde să se ducă. Acolo, de bine, de rău, aveau o căsuță, lucrau la fermă, unii lucrau și în Călărași, unde era o fabrică de egrenat bumbac. Acolo a lucrat și soțu meu și au rămas acolo. Alții au plecat, iar în ianuarie ne-au pus și pe noi pe liber. Am mai stat până în luna februarie, pentru că n-aveam bani suficienți să plătim transportul. Și în februarie, am plecat. Am plătit vagonul și-am plecat. Eu, soțu și soacra am venit cu personalul, iar socru cu bagaju, cu porumbu, cu păsări, cu ce mai aveam și noi pe-acolo.

Când am ajuns la Corlățel, ce să vă spun, casa era ocupată, un milițian cu familia. Locuiau în două camere, iar în două au avut într-una păsările și în alta porcii. Era o mizerie, ce să vă mai spun! A venit președintele de la primărie cu secretarul de partid, ne-a pus în vedere să ne purtăm frumos cu doamna, nu cumva să o deranjăm pe tovarășa Păuna, așa se numea, da, să n-o deranjăm, că s-ar putea să ne întoarcem iar de unde am venit. Iar noi să căutăm să ne încadrăm în cele două camere și să facem tot posibilul să ne gospodărim în așa fel încât să putem locui acolo. Adică, cum să locuiești unde au stat porcii? Că... așa! A trebuit să facem curat, iară alte greutăți. Când am plecat era vreme frumoasă, când am plecat de-acolo, apoi venind pe drum a început iar să ningă, și-a nins, și-a nins, se făcuse stratul de zăpadă mai mare de jumate de metru și iar necazuri, lemne de foc n-aveam – ne mai aduceau câte o rudă, câte un prieten un braț de lemne – și a fost foarte greu!

Și tot așa în continuare. Nu ni s-a dat sprijin, nu ni s-a dat pământ, nu ni s-a dat nimic, totul era ruinat. Părinții mei au venit în luna martie. Când am auzit că trebuie să vină m-am dus și eu, mi-era dor de casă. De cinci ani de zile plecată de acolo! Când

m-am dus, ce să vă mai spun, era dezastru! Nu mai exista geam, nu mai exista ușă, zăpade era până la jumătatea zidului. Curtea nu mai era împrejmuită, circulau carele pe acolo, pustiu, ruine. Și uite așa! M-am îmbolnăvit când am văzut! La scurt timp au venit și dinșii, s-au instalat acolo cum au putut și anu următor, vrând-nevrând, s-au înscris în CAP. I-a obligat de fapt. Le-au dat plațul casei și mai ceva bucățele, într-un loc 10 ari, în altu 12 și cu ăsta i-a băgat în CAP. Deja maică-mea avea vârsta pensionării, atunci se pensionau femeile la 50 de ani la CAP, mai târziu la 60. Și-a dus-o foarte, foarte greu cu acea pensie, maică-mea. I s-a fixat 40 de lei, taică-meu 60 de lei. Poți să trăiești cu așa ceva? Să mai și renovezi în curte, că mai trebuia un geam, nu mai erau broaște la ușă, nu mai era gard, nu mai era, cum v-am spus, nimic, nimic, nimic. Beciul, noi am avut și cazan și a mai funcționat după ce ne-a ridicat pe noi, toată boasca aceea, care rezultă după ce se fabrica țuica, au turnat-o acolo, în beci. Era plin ochi. Trebuia să plătească un om cu caru, să scoată de acolo, cât de cât, să facă curățenie. Eu cu soțu am plecat după-aceea la servicii la ferma Recea, am mai stat și acolo câțiva ani, dup-aceea am venit aici în Severin, unde mi-am luat servicii și încet, încet ne-am mai descurcat.

Pentru faptul că eram chiaburi, am avut 15 hectare și un cazan, și fratele meu a avut mari necazuri, pentru că el tocmai terminase liceul și se și înscrisese la Institutul de silvicultură la Brașov. După ridicarea noastră n-a mai fost chip să urmeze facultatea; încă a fugit săracu prin Munții Ardealului, pe acolo, și s-a angajat ca muncitor forestier, ca să poată să trăiască. Și de-abia după câțiva ani a urmat cursurile. Dar mereu erau taică-meu și maică-mea chemați de securiști acolo în sat, să spună unde este adresa și unde să-1 aducă. Dar au pus mâna pe „nu știu” și „nu știu”. El ne scria pe adresa părinților lu verișoara Emilia și noi știam că el era ba la Bouțari, ba la Făget. Așa era și el. Stătea câteva luni sau chiar un an. O bună parte din șefii de acolo știau de situația lui și totuși au fost oameni cumsecade că l-au ajutat și după 3 ani a reușit să vină pe la noi. Atunci ne-a făcut o vizită. A venit direct în Brăila și întâmplarea a făcut ca-n ziua aceea să merg și eu așa în Brăila. Ce să vedeți! El trecuse cu trenul pe lângă sat, da n-a îndrăznit să coboare la Urleasca, la gara cea mai apropiată, îi era frică și a mers mai departe, până la Brăila, și a zis, poate întâlnește vreun om din sat, care să îi dea indicații cum trebuie să ajungă. Și eu am umblat prin oraș pe-acolo, eram cu o prietenă, am făcut și noi mici cumpărături și când ne îndreptam spre casa de bilete în gară, să venim acasă, ea dispăre de lângă mine. Când mă uit, da unde e Florica? Da unde să fie? Când mă uit pe scările gării, cobora cu un tip cu pălăria trasă pe față, cu un pardesiu pe umăr și servietă în cealaltă mână. Cine să fie, cine să fie? Fug după el, vai, și când am văzut că e fratele meu, am zis că visez, că nu-i adevărat! Vă spun, ne-am întors înapoi în oraș, prietena a plecat, eu cu el am rămas, că i-a fost frică să intre în sat și urma să venim cu trenul de noaptea, după 12 noaptea mai aveam un tren. Am mers bineînțeles cu trenul de 12, a tat ascuns n-au știut nici măcar vecinii, nici rudele, nimeni, nimani n-a știut. A stat o zi și o noapte, după aceea a plecat.

Și în iarna lui '55, când nu mai era restricția așa de mare, a mai venit din nou pe la părinți. Eu nu mai eram acolo. Plecasem la Olaru și după aceea s-a aranjat și el în Timișoara cu serviciul, n-a mai fost chiar așa problemă mare, deși îi mai atârna o tinichea de coadă, că, vezi Doamne, avusese părinții în Bărăgan și tot greu, așa, a dus-o. Dar încet, încet, așa lucrurile s-au mai schimbat, mai ales după moartea lui Stalin. Nici la noi acolo, în sat, n-a mai fost așa restricție mare, pentru că înainte, în miez de noapte, te trezeai cu milițianul la ușă să vadă dacă suntem toți în casă, dacă nu suntem, dacă suntem la lucru, când ne întorcem de acolo? Da unde puteam să plecăm, că noi aveam pe buletin domiciliu obligatoriu și unde puteam să plecăm? Au

încercat câteva persoane. Chiar de la Aurora, a fost o persoană care a fost prinsă. Și-a făcut un an și jumătate închisoare. Ea era mai în vârstă. Nu avea copii, avea o nepoată pe care o înfiase. Asta a fost...

Acolo la Măzăreni erau din sat de-acolo din Vânători, era nașa erau două familii de fapt. Căpraru Constantin și Angela Predoiu și Surdu Ionel, care a decedat acum câiva ani. Mai erau de la Pungghina familiile Bărbulescu, Militaru, de la Pungghina era familia Dumitrescu, Enache, tot de la Vânători,ăștia erau 2 tineri care au fost finii mei. Pe el da fapt îl înfiase un om care avea mai mult pământ. În mai i-am cununat, iar în iunie i-a ridicat. De fapt au fost luați în locul altcuiva. Tineri, el cu armata nefăcută, iar ea nu avea decât 16 ani. Nu vă spun ce-au pățit bieții copii acolo. Au născut o fetiță, a decedat, că s-a-mbolnăvit acolo și după ce-au venit acasă le-a murit. Tot de la Pungghina mai era, mai erau și de pe la Obârșia, altă familie Dumitrescu. Bărleii erau, 2 familii, 2 frați. Bănățeni am cunoscut, din Comloșu Mare... era o domnișoară mai în vârstă, domnișoara Ureche, era cu tatăl ei. O vizitam, pentru că mă împrietenisem stând la o coadă undeva, nu știu ce se distribuia acolo, și ne-a invitat pe la dânsa. Avea un frate, plecase în Franța mai demult, ne chemase să ne arate ce lucruri a adus, trimise de fratele dânsui. Am mai cunoscut, erau niște băieți din Comloșu Mare, Liviu, Silviu și mai era încă unu, nu mai rețin, Sarafoleanu. Erau mai mulți, dar nu mai rețin, foarte mulți bănățeni și nemți și foarte mulți macedoneni au fost la Măzăreni. Macedonenii au rămas foarte mulți acolo, nu știu dacă or mai fi sau n-or mai fi...

Bunicii dinspre mamă au fost și ei ridicați. Erau bătrâni. Ce-au pățit acolo! Că bunicu nu mai putea să lucreze la câmp, bunica, săraca, era cu menajul, locuia cu alt frate al mamei mele. Și fratele ăsta avea doi copii și apoi erau șase oameni în casă și ea, săraca, era cu menajul. Ce credeți că punearn noi pe foc? Numai ciulini și rădăcini de coceni. Mergem cu sacu 4-5 km de sat și strângeam rădăcini din ălea. Nici de ălea nu mai erau, pentru că erau ca furnicile pe câmp.

Și bunicu [Geonea Ion, din Cearâng, comuna Pungghina] a plecat să pască vaca. Avea două vaci, le înjuga și pleca cu ele la câmp. Ma¹ și cosea câte un braț de iarbă, să aducă acasă, să aibă pentru iarnă. Și era bătrân și era slăbit și era necăjit. Și când să urce în căruța i-a scăpat picioru la roată și vacile s-au speriat și-au mers cu el aproape 3 km, trăgându-l cu picioru agățat de roată și cu fața-n jos. Norocu că niște macedoneni veneau de la câmp și au oprit vacile și l-au scos de acolo și l-au adus acasă. Era desfigurat. Avea piciorul fracturat. Roata de câte ori se învârtea rupea carne, i-a spart osu, n-am crezut că mai scapă cu viață.

L-am internat în spital la Brăila și vă spun că erau niște doctori extraordinar de cumsecade cu noi, cei din satele noi. Și eu am fost operată de apendicită și s-au purtat foarte frumos cu mine.

Am fost singură lăsată, părinții n-au avut bani nici măcar să vină-n ziua când am fost operată. Când m-am internat, am fost internată într-un salon de 20-30 de paturi, foarte mare, la parter. A doua zi, de dimineață, când au venit medicii să-și facă vizita obișnuită, m-au întrebat de unde sunt. Imediat au trimis și am fost instalată la etaj într-o rezervă și în mod special s-au ocupat de mine. Am fost condusă la gară de către o asistentă grecoaică, Elena, era foarte drăguță și m-a condus la gară, m-a ajutat să mă urc în tren și, la gara Traian, aproape de satu nostru, m-au așteptat acolo (*ai mei... - n.n.*). N-au avut bani să vină. Era imediat după stabilizare și n-au avut. Nu costa decât 5 lei biletu, da nici acești 5 lei nu i-a avut (...)

Nimeni n-a fost vinovat. Nici pe departe să fim vinovați cu ceva. Până la urmă s-au convins că suntem gospodari, oameni buni, cumsecade, nu s-a-ncercat să se facă nici un fel de scandal, nu s-a-ncercat să se fugă, nu s-a-ncercat să se facă nimic rău

acolo. Toată lumea era conștientă de faptul că trebuie să stăm liniștiți, să nu facem scandal, să nu-nțercăm să fugim, pentru că am fi fost prinși ne-nțreunarn situația; am fi fost despărțiți de familie și așa mai departe. Și mai bine ne mulțumeam să stăm acolo, așa cmn stăteam. Lucram ziua, dar măcar seara ne strângeam la cuibu ăsta, amărât cum era, Am auzit că pe la Frumușița – ăsta era un sat nou pe malu Siretului – acolo au fost mari inundații și am auzit că au încercat să fugă, că la unii chiar s-au dărâmat casele astea de chirpici. Dar bineînțeles că n-au avut șanse...

Cotele astea erau încadrate sub lupta de clasă.

Chiaburii să fie desființați, așa au denumit-o ei, lupta de clasă!”

EMILIA BUTEICĂ, născută în 15 iulie 1925 la Drâncea. Deportată cu familia din **Drâncea** (Mehedinți) la **Măzăreni (Urleasca)**. Înregistrată în octombrie 1991, **Timișoara**.

(...) În 1948 i-a făcut proces lui tata la Turnu-Severin, pentru că nu avea voie, după ei, să aibă și pământ și pensie. Și i-a făcut proces și i-a luat pensia.

Pe de altă parte, lupta de clasă a fost feroce și ajunsese în '49, în '50 să mănncăm pâine de orz. Eram acasă. Mă dăduse afară de la facultate și eram acasă. Am mâncat pâine de orz. I-adevărat că și eu am fost încăpățanată și am zis că, atâta timp cât am ce să mănânc, eu nu muncesc pentru comuniști. (*În ce sens vorbiți de lupta de clasă?*) .Păi, asta însemna! Cotele astea erau încadrate sub lupta de clasă. Chiaburii să fie desființați, așa au denumit-o ei, lupta de clasă.

Sunt născută acolo în sat, crescută, până când ne-a ridicat, că-n fond vacanțele tot acolo le-am făcut. Școala primară am făcut-o cu tata, care era învățător. Deși toată lumea a zis că nu-i bine, a fost destul de bine. Am mâncat suficientă bătaie, că nu eram fată, eram băiețoiu școlii, și când am terminat 4 clase, am dat examen la Școala Normală la Turnu-Severin. M-a respins, că eram prea slăbuță, au zis ei. Am făcut clasa a cincea, că nu a vrut tata să mă lase să repet clasa a patra, pentru că mă golănesc. În '37 am dat iarăși la Școala Normală n-am intrat. Și-atuncea, au fost mai mulți învățători, cu niște oameni mai înstăriți, care aveau copiii tot la Școala Normală și au pe lângă d-na Sălăgeanu, la liceu, să ne facă o clasă suplimentară, paralelă. Și-atuncea am intrat la liceu de la Tumu-Severin din '37 până în '45, fără nici o corigență, asta, mă laud și bacalaureatul la secția științifică. În perioada asta, până în '45, începuse, veniseră rușii, dar nu era pentru tata o problemă să ne țină la liceu, era și fratele meu la liceu. După-aceea a-nceput trecerea în categoria asta socială de chiaburi, a-nceput totul, totul, totul, cum să vă spun, sub dictonul comunist de-a ne distruge. Îmi pare rău că nu puteți să citiți sau n-ați citit cartea *Ard malurile Nistrului*. Exact ce povestește Constantin Virgil Gheorghiu în această carte, am trăit noi. Să știți că eu am citit în 1942 cartea, am avut eu slăbiciune pentru citit. Și-am zis, nu-i posibil, în secolul XX să suporte oamenii așa ceva, cu deportări în Siberia, cu cote așa cum... Și i-am zis lu tata, e posibil nemții să facă atâta propagandă? (*impotriva rușilor*)

- n.n.). Ei, în '46 a-nceput exact ce-a scris Gheorghiu, mizerie... că, noaptea, venea, dacă venea de exemplu de la primărie înuntru. O dată mi-aduc aminte că eram acasă și a intrat în beci – nu veneau niciodată singuri, veneau câte trei-patru: primaru, de la raion, de la județ, toți sfinții pământului – și de exemplu au intrat în beci și au găsit o piele de porc, așa, și au luat-o și-au plecat. „Păi, domnule, da eu fac papuci, fac cipici și le pun piele” – a zis tata. Au luat-o și-au plecat.

Am avut ghinionul ca verișorul primar a lu taică-meu, care se numea Tudor Buteică, împreună cu cumnatu lui, care se numea Paloș Gheorghe, să fie pe linie de partid, la Turnu-Severin, nu știu prim-secretari, secretari, în orice caz, mari! Și faptul că eu nu prea mi-am ținut gura, asta-i realitatea, c-a venit o dată un cetățean beat, să verifice biblioteca. Și-am spus: „De acord cu d-ta: scris de la județ! că ești împuternicit să intri la mine în casă și stai aicea două zile, cinci și să citești.” Ca mâțan calendar citea, dar... A făcut gălăgie, am țipat și eu și s-a dus la județ și m-a ncondeiat: că sunt reacționară, că nu văd bine partidu...

După ce am stat un an acasă în '45-'46, m-am dus la facultate și am intrat la matematică. Dar eram mai mult acasă, că era fără frecvență. Începuse deja comuniștii să întrebe ce-i mă-ta, ce-i tată-tu, înființaseră Frontul Democrat Universitar, unde ne-a obligat să ne înscriem. (M-am înscris fără discuție, însă nu le-am dat nici un ban. numa carnetu). Și pe urmă examene... nu... numai taxe, taxele erau destul de mari, de ordinul zecilor de mii, 20-30.000 și puse tot în raport cu situația părinților. Trebuia să aducem de acasă adeverință și scria pe adeverințele astea: chiabur.

Nu era un sat mare, da, de exemplu, dacă ai avut cazan de țuică, te-a considerat chiabur. Dacă te-ai certat cu nenea de pe stradă, care era mare zmeu acum 20 de ani și-aveai acolo 15-20 de pogoane, nu hectare, te făcea chiabur! Pe alții i-a ridicat nu pentru că au fost chiaburi, i-a ridicat pentru că au fost persoane indezirabile. Pe granița titoistă noi fiind ultima fâșie, fâșia a treia, și pe oricine putea să al partidului, că ține cu Tito. Am avut acolo la Măzăreni, unde am ajuns, oameni cu 2 clase primare sau nici atâta, săraci, da a zis că pe timpul nemților au făcut cu sârbii comerț, că duceau la sârbi sare, petrol și nu știu ce luau de acolo, ce puteau. Și pe ăștia i-a considerat titoiști. Alții spun că pe acești oameni mai amărăți i-a trecut în locul altora, care au dat bani, dar eu nu pot să confirm așa ceva.

La Drâncea, toți cei care am fost deportați, toți am fost considerați chiaburi, deși nu toți am avut pământ de chiaburi. Dar la Măzăreni am fost 600 de familii: Lovrin, Grabăț, Jimbolia, Dudeștii Noi, Comloșu Mare, basarabeni din toate părțile, macedoneni și olteni. Olteni au fost așa, eu vă spun pe-ai mei întâi, din satul meu, dar au mai fost duși și din alte părți: Drâncea, Punghina, Cearângul, Recea, Braniște, Vânători, Roșiori, Cujmir, Aurora, Obârșia, Izimșa și Salcia. ăștia care eu îi știu. Pe partea astalaltă a Turnu-Severinului au fost, începând cu Turnu Severin, toate comunele, da nu le știu pe toate. Dar a fost Vânju Mare, Gruia, Scăpău, Balta Verde, Livezile, Viașu, Pătule, a fost Vrata, Gârla Mare, a fost Scăpău, a fost Bogoșu, a fost Flămânda.

La noi a mai ridicat și învățători cu pământ mai puțin. Și-au ridicat și soțiile de preoți. De exemplu, de la Roșiori era d-na Strechescu, n-avea mult pământ, soțul era mort și a ridicat-o și pe ea. Și din Turnu-Severin la fel, înstăriți, persoane indezirabile.

A fost de exemplu, am avut o colegă Anca Romanescu, al cărei a fost profesoara Antonescu, profesoara mea de naturale, care are la ora actuală un băiat medic, Radu (cf. *supra*, *mărturia lui Radu Antonescu*), dar a fost în partea asta, către Ciulnița, nu către Brăila, unde am fost noi. Dintre cunoștințele mele au ridicat Antonescu, profesoara Pănescu, a fost ridicat un cizmar Duțulescu, a fost ridicat un croitor Popescu, care a și murit pe Bărăgan și culmea că fata i-a fost măritată cu un

mare activist [...]

De la mine din sat au fost 8 familii, din Cearânga au fost 5, de-acolo erau bunicii mei și fratele lu mama și ei deportați, la fel sora lu mama de la Vânători (cf. supra, *Angela Mitrică Puicea*),ăștia au avut cazan. De la mine din sat au fost 3 oameni, care, cum să vă zic, munceau ei și n-au avut mai mult de 15 pogoane de pământ. (*Atunci de ce i-a deportat?*) – Tot din cauza asta: că nu le-a cîntat în strună la comuniști. La noi, e adevărat, se justifică pentru un punct de vedere, pentru ei noi n-am muncit niciodată singuri, am muncit cu oameni și ne-a considerat și exploatori. Dar am muncit cu oamenii prin înțelegere cu omu și când ei au venit ne-au obligat să muncim cu sindicatu și ei au luat 4 părți și noi am luat una... Deci, a fost, cum să vă zic, ura... (*De acasă pe cine a ridicat?*) - Mama, tata, soră-mea, frate-meu, care era la armată și venise într-o permisie, dar el continuat armata. Când i-a ridicat pe ai noștri, eu eram la o verișoară să-i pregătesc copilul pentru admitere, la treapta doua sau ce era atunci. Când l-a ridicat pe tata, mi-a trimis imediat vorbă la Oprișor. Deși duminică, în ziua de Rusalii, fusese la Oprișor: „Ei, mergi acasă?” „Nu, eu mai am treabă și nu merg.”

Deci fusese în vizită la fratele lui mai mare, că era nedeie sau rugă cum se zice la noi acolo. A plecat. Noaptea, deci dumunică spre luni, a venit și l-a ridicat și mi-a trimis vorbă să-l stm. Unde să-l sun. Unde să-l sun? Mama era bolnavă, tata-meu era bătrân, fratele meu trebuia să se ducă la armată, la muncă, soră-mea singură, nu se putea... și n-am plecat. M-a arestat a doua zi la Oprișor. Parcă-l văd pe un prăpădit de primar. Izâmșanu îl chema, bâlbâit, zice: „...Caut-o în poșetă că... are pistol!” M-am uitat așa la el – și un băiat de-acolo din primărie zice: „Domnule, da e la nea Costică Acșinescu, e vara lu nevastă-sa, ce pistol să aibă!”

Mi-a dat un paznic de-acolo să mă ducă pe jos la Recea, că acolo era încă comisia. M-am dus pe jos până acolo, oamenii când m-au văzut au început să fugă de pe câmp, că era deja, începuse treieratul să nu mă duc în sat, că l-au arestat pe tata. Zic: „Știu și m-au arestat și pe mine”. Nu m-au lăsat să mă duc acasă. Era acolo un milițian, a-nceput să țipe la mine că am fugit. Mergem la Punghina, că acolo era primăria. În timpul ăsta, un coleg de-al meu de școală, Sandu Dudău, care era președinte, șef al UTC-ului, venea cu o căruță cu lucernă. Și zice: „Da cu tine ce-i? Că dl. învățător i luat”. „M-au arestat și pe mine” „Și unde te duci?” „La Punghina.” A-ntors căruța cu lucernă așa cu tot și-a zis: „Urcă-te!” S-a urcat și milițianul. M-a dus până la Punghina. Acolo, la primărie, era ceva comisie de militari și primaru ăsta Izâmșanu, care mi-a dat adeverința. Am stat acolo pe bancă, că a zis că ofițeru respectiv este la masă sau plecat și vine un soldat și zice: „Vă chiamă dl. ofițer!” Aicea eu am făcut o greșeală, că pe ofițeru ăla l-aș fi cunoscut de mult. I-am dat buletinul. Nu m-am sculat de pe bancă [...] Și a venit înapoi și a spus, tov. locotenent, căpitan nu mai țin minte, a spus că sunteți liberă. Și eu atunci i-am spus primarului, că-i ziceam Nea Costea, eu nu plec, Nea Costea, de-aici, fără să-mi dai un act, cine sunt. Și dacă nu mă arestați, eu tot mă duceam după tata. Dar acuma nu mă duc fără să-mi dați un act la mână. Ce, eu îs nenea de pe stradă? Mă prinde undeva, mă arestează că ce e cu mine! Și-atuncea mi-a dat adeverința asta care-o vedeți și-am spus: „Eu mă duc acasă și diseară mă duc la gară la Moțăței, pe contul meu, n-am nevoie de voi”. A ieșit cineva de-acolo, un civil și a spus: „N-aveți voie să intrați în casă!” „Nu voi intra casă.” Și-am plecat.

Rezultatul, seara pe acest coleg al meu de școală primară, l-a exclus din UTC, c-a dat mâna cu chiaburi, că m-a dus pe mine cu căruța acești 4 km.

Am ajuns acasă, m-am dus la o rudă de-a noastră, la Mama Lena, un fin al nostru a pus caii la căruță și-a zis: „Nașe, mergem noaptea, să nu vadă că eu vă duc la

gară la Moțaței ca să nu am și eu necazuri, că uite ce s-a-ntâmpat cu Sandu!” Zic: „îmi pare rău că și-a pierdut...”. – A – zice – dă-le dracului, că nu se omoară asta că l-a scos din UTC”.

M-am dus la gară la Moțaței, acolo am întrebat unde s-a dus garnitura care a fost formată la Maglavid, la data de... Și mi s-a spus, mergeți la Craiova, că munii de acolo vi se poate spune. Am coborât la Craiova la gară: „Bună ziua!” - „Bună ziua!” - „Domnule, uite ce rugăminte am, uite asta și asta!” - „Mergeți la securitate!” - „Domnule, unde e? Că eu nu cunosc unde-i securitatea”. Mi-a explicat el unde-i securitatea. M-am dus la securitate. Aveam atuncea o valiză după mine în care-aveam mâncare pusă claipe peste grămadă și câteva haine. Am stat acolo, cred că 2 ore, pentru că directoru securității, în care eu l-am recunoscut pe Ceaușescu – mama spune că nu a fost el, mă rog –, e în ședință. Am stat acolo într-un colț, a venit: „Ce-i cu d-ta?” - „Domnule, uite ce este, tatăl meu a fost ridicat și vreau să știu unde s-a dus vagonu care a fost format cu deportați sau dizlocați” - nu mai știu cum am zis - din gara cutare. Și s-a întors la mine foarte bătos și mi-a zis: „Da cum îți permiți d-ta să zici c-au fost oameni dizlocați în comuna cutare?” Și-am zis: „Da d-ta cum îți permiți să spui că n-au fost, când eu îl caut pe tata!” Pe moment nu mai judecam, că puteau să mă aresteze și să dea cu mine cine știe unde. „Mergeți în gară, că este un ofițer - îl chema Gaidoș - mai mult nu știu decât atâta - și o să vă spună”. „Păi, zic, eu am vorbit cu un ofițer în gară și mi-a zis că nu știe”. Zice: „Spune-i c-ai fost la noi și că să spună”. M-am dus, l-am găsit pe - acest căpitan, foarte cumsecade, în felul lui și a zis: „Da, la Ciulnița! La Călărași”. Se uită: „Ai bani la d-ta?” Zic: „Am”. Cheamă un soldat și zice: „Iasă, că te ducem noi pe gratis până la Ciulnița!” Era o garnitură de nemți, de bănățeni, în gara Craiova. Zice: „Du-o pe dânsa, cine vrea din vagoanele respective să o primească, până la Ciulnița! Și la Ciulnița o lăsăm să se ducă la Călărași”. M-a găzduit o familie de doi bătrâni, da, bătrâni, care-aveau o vacă acolo, ceva fân și niște găște puse în vagon. Și atuncea a zis: „Stai și d-ta acolo, pe fânul ăsta!” Soldații au stat lângă mine, că era ușile deschise la vagon și-a stat soldatu acolo. Am mai glumit acolo, nu știu ce, nu era băiat prost, da-și făcea omu meseria. Nu era de miliție soldatu, era în ceva haine de M.A.I., M.F.A. cum era atuncea.

La București, am oprit în triaj. Și m-am trezit cu un activist de la Turnu-Severin, pe care eu îl cunoșteam din frecușul meu cu ei, că mulți au venit și ne-am ciocnit și salută: „Bună ziua! Vrei să fugi?” Eu mă uit la el de sus și până jos: „Ce ești nebun?” - zic - „Păi, tatăl tău este în mazăre, la Urleasca”. Câtă geografie știam eu, habar n-aveam unde-i Urleasca... M-am uitat la el așa, am zis că nu face ca să mă enervez, să zic ceva, să mă poată aresta. Am tăcut din gură, mi-am văzut de treabă, a plecat trenu, am ajuns la Ciulnița. Acest băiat care m-a însoțit, m-a supravegheat, a zis: „Uite ce e domnișoară!” Nu mi-a zis tovarășă nicicum, niciodată. „Eu mă interesez la Ciulnița, dacă vagonu ăsta a rămas aici sau a luat altă direcție și atunci îți spun”. - „Bine, domnule!” A coborât, a venit la mine și a spus așa: „Tatăl dvs. este la Urleasca, vagonul respectiv este la Urleasca”. (Se zice că până la București ei au avut o direcție. De acolo s-a schimbat. Că pe noi ar fi vrut să ne treacă dincolo, dar ce s-ntâmpat nu se știe.)

Și în sfârșit ajungem la Ciulnița, zice ăla că sunt la Urleasca, da, zice, noi mergem în altă parte, dar te putem lăsa la Slobozia. - „Bine, domnule!” M-am uitat la bătrânii aceia în vagon. Când am ajuns la Slobozia Veche a venit și a spus: „Aici nu mai aveți treabă cu noi! Aveți posibilitatea să faceți - Țândărei - Făurei - Urleasca sau Urziceni, da asta-nseamnă să vă-ntoarceți, Urziceni - Brăila”. Am coborât în gară și zic, mă duc la șefu gării, ce-o să fie, o să fie, mă duc: „Bună ziua!” - „Bună ziua!” - „D-le, îl caut și eu pe dl. șef al gării!” S-a uitat la mine, se cunoștea că nu-s de-acolo și

poate eram și eu un pic speriată, ca să zic așa... - „Nu este, ce-aveți cu dânsul?” - „Am un pic de treabă!” N-am știut cu cine vorbesc. La un moment dat a venit o doamnă și-a-ntrebat: „Ce-i cu d-ta, că d-ta nu ești de-aicea. Ce vrei cu șefu?” Și-am zis: „Doamnă, uitați-vă care-i situația. Părinții mei au fost dizlocați – deja toată România, partea aia, era agitată, că se știa – și vreau să mă duc la Urleasca și, cu câtă geografie știu, nu știu unde-i Urleasca”. Păi, am spus eu de unde sunt. În 10 minute cred că au fost 30 de oameni în jurul meu, îmi pare rău că nu le-am luat numele. S-a dus soția șefului gării, mi-a adus un ceai. „Vrei să mănânci, eu ți-aduc orice mâncare”. - „Nu vreau să mănânc”. Și mi-a adus un ceai. În zece minute am fost înconjurată: ce-a fost tata, pe cine a luat, au început să se agite. Una-i basarabeană, altu-i tata chiabur, au început să se agite. Vine și șefu. I-am explicat eu în ce încurcătură I-am explicat în ce încurcătură sunt și mi-a zis așa: „Nu-i nimica. La ora cutare trebuie să plece un marfar la Urziceni. Te duci și d-ta cu acest marfar”. - „Eu cu marfau fără bani, fără nimic” - „Păi, eu sunt șefu gării. Te urci în tren, pleacă acest marfat cu jumătate de oră mai devreme, ca să poți prinde d-ta acceleratul de București-Galați. Ai bani la d-ta?” - „Am.” Aveam 2.000 de lei și nu erau chiar de aruncat, pentru plată de tren, atunci. Am stat acolo pe o bancă. Mi-a adus așa un scăunel, ca să pot să stau, să nu stau pe vagon. La un moment dat vine un cetățean la mine. Destul de sărac îmbrăcat și zice: - „Am auzit că pe d-ta te lasă să te duci cu trenu ăsta la Urziceni. Vrei să mă iei și pe mine?” - „Da cine ești d-ta?” - „Păi, zice, eu îmi caut familia de trei zile. Sunt bănățean” – nu știu din ce sat a spus: Zic: „Du-te și d-ta și vorbește cu șefu gării și dacă te acceptă, eu n-am nimica contra, că nu-i vagonu meu, dar să știe și oamenii”. A venit, s-a așezat lângă mine pe bancă acolo. Să știți că mi-a fost frică. Am plecat. Pe dnum a început să plângă. Și zic, lasă d-le, nu mii plânge, că trebuie să ne găsim noi familia; spunea că are 3 copii și era tâmplar undeva, nu mai știu unde. Da el zice, ehe, eu plâng că nu-mi găsesc familia, plâng că-s nemâncat de trei zile. Așa m-a impresionat! Și zic, uite ce-i, ai acolo valiza, aia-i plină de mâncare. Nu știu ce e, că eu n-am deschis-o și nici n-o deschid până ajung după tata. Mănâncă cât vrei! Știți cum a mâncat? Ca un hulpav! A mâncat, am ajuns la Urziceni. La Urziceni am coborât amândoi, am mulțumit, am dat scaunu înapoi pe care ni l-a dat doamna aia. Și am coborât la gară și era un milițian. Și-am spus: uite, d-le, care-i situația, mă duc după tata [...] Păi zice, avem un tren de bănățeni în gară și vă duce și pe dvs. până la Urleasca. Când m-am urcat în tren, era așa o agitație printre oameni, văzuse convoaie pe drum, nu știu, că ne apropiam de Urleasca. Zice o doamnă: „Mă, uite aicea, zice, a adus niște țigani, ce s-a întâmplat nu știu, că a descărcat alaltăieri toată noaptea la vagoane. I-a luat cu căruțele și i-a dus uite-acolo. Când trecem, să vedeți, de la Urleasca, să-i vedeți că i-a dus acolo în corturi sau nu știu ce”. Știți cum am tăcut, ca un purcel! N-am spus nimic, nimic, nimic. Sptune cineva, Urleasca. Cobor. Du-te! Unde? Am stat acolo pe o bancă să mă refac și am văzut că vin la fântâna de lângă gară oameni care nu erau cu căruțe din astea cum avem noi, cu loitre din astea. Și stând acolo, văd că iese un ofițer din gară. Se uită la mine, mă salută și mă-ntreabă ce fac, zicându-mi numele meu: - „Ce faceți, domnișoara Buteică, aici?” Am rămas trăsniță. Când colo, ce credeți că era? Un băiat sărac din București, care-i făcea lu verișoara-mea din București cumpărături în dreapta, în stânga, care era locotenent-colonel de securitate. Ce să mai zic, ce-i cu tine? Locotenent-colonel... C-am înghețat. Da zice: „Ce cauți aicea?” Zic: „Îl caut pe tata”. - „Păi, unde-i tata?” - „Mi-a zis că-i aicea la Urleasca, la satul ăsta care s-a format!” A scos foile, lista... unde v-a ridicat, tata linie, mama linie, frate-meu linie, soră-mea linie, la mine liber. Deci pe mine nu mă găsiseră. Și el zice: da, e un pic de distanță până acolo, da fac eu rost acuma de ceva.

M-a luat frumușel cu valiza, era un neamț care-și adăpa caii, l-a rugat – vorbă să fie, că i-a dat ordin – să mă ducă până-n sat. Săracu băiat, ăsta cu căruța, s-a speriat, când a văzut că ditamai securistu i-a dat ordin, a crezut că și eu sunt securistă. La marginea satului m-a lăsat. Și-acolo m-au văzut – cum să vă zic – cunoștințele noastre de la Pungina, Vrata: „Uite-o pe fata lu nea Jean cea mare!”, că de altfel tata spusese că eu trebuie să vin. Și dl. Protopopescu, de la Vânători, care-avea mașină, mă cunoștea. A venit și m-a luat. De acolo, nu mai știu efectiv cum am ajuns.

Când am ajuns, așa s-a-nvârtit pământu cu mine, era așa, cort, o masă, un pat, soră-mea mi se pare că nu era acasă, numai mama cu tata. Am zis: Sărumâna! Și-a-nceput să plângă mama. Și eu i-am zis lu tata: „Tata, da cărțile mele le-ai luat?” Și-a zis: „Tu nu vezi că n-ai nici unde să dormi și mă-ntrebi de cărți”. N-am știut ce să spun. Vă spun, eu am rămas trăsniță. Tata-mi spune între timp: „Doctoru, care ne-a făcut injecție, a-ntrebat de tine, da ți-a spus pe nume, Emilia”. - „Care doctor?” - „Nu știu”.

Și-a-nceput să ne aprovizioneze de la Brăila cu cisternele de apă. Apa de-acolo era foarte proastă, sărată, sălcie.

neap 3/2 Duminică, a venit contabilu-șef de la gospodăria Urleasca să caute oameni cu ceva școală, pentru că eram în iunie și ei erau cu contabilitatea în ianuarie. N-am venit să mă duc, dar până la urmă am zis, nu se poate, mă, omenirea asta, să ne lase, în special anglo-americanii, să ne lase în halu în care suntern. Deja se zvonise căte familii suntem, sute de familii! Până la urmă am stat și m-am gândit: gata, s-a terminat cu mofturile, trebuie să mă duc la treabă. M-am dus și eu luni în 25 iunie, m-am dus la servicii. Și la servicii am rămas ca zilieră la gospodărie. Că n-au avut voie să ne încadreze. Și după asta făceam dimineața 4 km la servicii și seara 4 km acasă. După aceea a-nceput să vină în sat să ne facem case. S-a făcut un șantier acolo, mă rog, care cum a putut, ce-a făcut. Ne-am făcut case, din pământ bătut sau din chirpică și statu ne-a dat așa: 2 ferestre, 2 uși și căpriorii ăia mari. Încolo, făcut de noi. Și-nvelit în paie. O cămăruță așa micuță și una mai mare. Dar era așa de-naltă camera, că în loc să ieșim pe ușă, ieșeam pe geam. Și-acolo am stat 5 ani: 4 ani, 6 luni și 37 de zile. Casa fost terminată târziu, că tata n-a putut să facă decât cu oameni, care după ce și-au făcut la ei au acceptat să lucreze și la noi cu bani. Deci era vai și-amar de capu lui. Când era vântu mai puternic, zbura paietele de pe casă. Și 6 luni am stat așa, că mă băgam cu soră-mea sub masă; cortu a fost acoperit cu mazăre.

(De ce v-ați dus acolo, poate aveți o șansă să scăpați?)

Tata și mama. Nu erau capabili să-și câștige existența. Eu am lucrat și soră-mea se mai ducea și ea la bumbac. Că ea trebuia să aprovizioneze de la Ianca și pe urmă trebuia să facă mâncare. Că eu de exemplu pecam la 6 la servicii ca să fiu la 7 și luam mâncare la mine: ou fiert, brânză, o bucată de friptură, ce găseam. Seara, veneam acasă, mâncam. Mama mea a fost foarte bolnavă, avea un reumatism poliarticular, așa avea mâinile. Acolo s-a accentuat din cauza frigului. Am avut noroc că au venit brăilenii și ne-au vândut salcie. Da știți ce frig am tras noi acolo, în Bărăganu ăla? Vai de capu nostru! Mai ales când a venit viscolu ăla mare. Ningea. La tata nu a fost nici un fir de zăpadă în jurul casei și la mătușa mea a trebuit să lasă iasă unchiu, să strice paietele de pe casă, să iasă afară. Așa era. Ningea aicea și se făcea acolo, peste 10 m, pur și simplu derdeluș. *(Când a fost asta?)* În '53 când amurit Teodoreanu. Că atunci a murit Teodoreanu când a fost viscolu ăla mare *(e vorba de scriitorul Ionel Teodoreanu)*.

Noi nu ne-am axat decât pe mâncare, să mâncăm, nu să ne îmbrăcăm. Aveam o pereche de pantofi amărâți ca vai de lume, în picioare. După ce a trecut timpul, directoru, care era Neagu Alexandru – foarte cumsecade, să știți, s-a purtat impecabil

– a spus atâta – era muncitor, am impresia că era tata lui Fănuș Neagu, după figură, după după fizionomie, seamănă – și ne-a zis așa: dacă ne vedem de treabă și suntem cinstiți, lucrăm, muncim... Că ei au fost chemați într-o ședință și li s-a spus să fie atenți, că vor veni țigani pentru muncile agricole, că suntem hoți, că suntem, suntem... dar țigani. Și când ei ne-au văzut în fața ochilor, vă dați seama că și-a schimbat și ei (*părerea - n.n.*).

Însă umilințe, cu vagonu. Ne chema la ședințe de sindicat, că eram salariați, stăteam 2-3 ore până binevoiau șefii să se prezinte – că era o extraordinar de proastă organizare, la început. Ei pe urmă s-au organizat, c-au început intelectualii să se mai bage și ei, au văzut cum au lucrat bănățenii. Și la ședință de sindicat, stăteam 2-3 ore și veneau: mazărenii în picioare și afară! Și plecam. La contabilitate am avut așa: pe doctoru Fost de la Jimbolia, am avut pe Neidorf Titih (?) Grabaț, am avut un învățător Stütz Rudolf de la Lovrin (?), la birou, eu și Vărzariu de la noi din Oltenia. Țștia au fost echipa – ca să zic așa – care-am intrat din '52 până când ei ne-au dat drumu. Ei au plecat acasă, eu în schimb am rămas (*a rămas, că s-a căsătorit - n.n.*). N-a avut rost să mă întorc acasă în Oltenia, că acolo a continuat lupta de clasă.

La gospodărie atâta ne-a omorât: drumu! Trebuia să te duci dimineața și să tenorci seara – și ne ținea nu orele de program. Seara la 9, la 10... Noroc că eu eram cea mai mică dintre toți și bănățenii, ca să zic așa, au fost domni – c-am avut ghinionu tocmai cu olteanu meu să mă cert. Asta am dus-o mai greu, până și-a terminat fratele armata. Când și-a terminat armata, l-a adus în Bărăgan. Și și-a luat și el servici la șantier – unele șantiere au avut aprobare să lucreze cu oameni – că noi numa 15 km am avut voie. Dacă depășeam distanța de 15 km ne băga la arest. Ne aresta și făceam 6 luni de închisoare. Însă în baza ordinului de servici m-a lăsat să mă duc și la Brăila și în alte părți.

Da tineretu să știți că s-a distrat. Soră-mea cu frate-meu se duceau la bal, la un fel de sală mare la căminul cultural. Și nemții, probabil că ei au mai avut înainte, ei mai suferiseră și au fost mai dinamici decât noi. Noi am fost mai bleguți un pic decât ei. S-au organizat foarte repede. Bineînțeles că acolo n-a fost nici un fel de discuție, că tu ești oltean, că tu ești neamț. La un bal m-am dus și eu. Și într-adevăr, aveau nemții muzică, o splendoare! Ne-am distrat. Muzică de dans.

Pe urmă am început încet, încet să ne consolidăm poziția, în sensul că ne-am angajat permanent și am fost considerați ca și ceilalți. În jumătate de an m-a angajat permanent.

Tata zicea de ce taci, de ce taci? Măi, zic, dacă eu vorbesc, mâine sunt afară și eu mor de foame.

Și o altă consolidare, ca să zic așa, a poziției mele a fost acel medic care îl întrebase pe tata unde sunt. Era doctoru Mihai Zbenghe de la Turnu-Severin cu care eu copilărisem, ca să zic așa, – taică-su a fost profesor la liceu comercial și era directoru unei bănci din Turnu-Severin.

Și mai sunt multe, dar nu știu ce să vă mai spun. (*Mi-ați spus de bănățeni... Vi se păreau altfel?*)

Da, bănățenii au fost mai gospodari. Și faptul că ne-au pus pe străzi, așa. De exemplu, eu am fost pe strada 3 aicea și Sarafoleanu a fost pe strada 3 în continuare. Ai noștri au avut și animale mai slabe, au fost și foarte departe de gări și nu și-au luat atâtea – cine să-i pună la tata un șifonier în car și pe urmă să dea cu ele într-o mașină? La Banat au avut marele avantaj că le-au luat. Dar, că le-a distrus timpul, asta a fost altă poveste. Și au fost mai organizați sau probabil mai obișnuiți cu necazurile. Că fiind nemți ei au avut și mai mult de suferit decât noi, dar ca gospodărie să știți că... Și-au făcut case mai bune c-au avut probabil ca să mănânce, că țștia au fugit și după

mâncare. S-a furat ca-n codru, că nu aveau oamenii ce să mănânce. Furau din câmp.

Gostatul de la Urleasca avea 6.000 de ha de teren arabil. În '48 a fost ridicarea moșiierilor și atunci toate bunurile lor au trecut la gospodărie, inclusiv mobilierul și covoare și tot, tot. I-a trimis cu domiciliu obligatoriu prin orașe și aici la Bărăgan. La noi n-a fost decât Polverejan de la Comloș, a fost Lucian Dumitrescu de la Pughina. Lor nu le-a dat voie să-și ia decât 50 kg.

(Ce-ați mai găsit acasă?)

Nimic, nimic, nimic. *(Nici cărțile?)* - Nu, le-a luat securitatea. *(Și ce cărți aveți?)* - Literatură și istoria artelor, istoria românilor de Murărașu. Am avut așa: pe Ionel Teodoreanu în întregime și ajunsesem la un moment dat să știu *Drumul magic* pe dinafară. Am avut pe Sadoveanu, am avut pe Rebreanu, am avut pe Cluceru, Dinu Cluceru, avea o carte, *Suflete noi*, foarte bună carte. Am avut pe Quintus Constantinescu în ultregime, pe Drumeș. Am avut Guy de Maupassant, am avut pe Dumas, Maugham. Aveam la Turnu-Severin un evreu carr se numea Levenstein și al cărui tată a făcut războiul cu taică-meu. Pentru că tata nu venea la Turnu-Severin în ficcare săptămână, mi-a tăcut un cont, un carnet așa și a zis: unu la d-ta, unu la ea. Și bine că am avut acest cont, cum apărea un roman bun, gata, luam! Mă duceam acasă cu valiza plină. Zicea tata: păi, astea nu-s cărți de școală. Săreau fratele și sora: Dar ce, nouă nu ne trebuie? Am avut posibilitatea... Am avut și ceva cărți italienești că era Institutul Italian. Am avut cărți bune. Nu erau prea scumpe. De exemplu am dat *Iubirea lor* de Field *Și-acum pe lume*, am dat 3-400 de lei. Or, tata atunci, avea vreo treizeci și ceva de mii de lei salariu. Fiindcă eu am prins timpurile bune.

Când s-a întors tata, în februarie parcă, nu mai avea nici ferestre la casă. Pătul, magazie, grajd, avea așa o... pentru trăsură... singură casa fără uși, fără ferestre, și focu făcut în casă. Și acum se cunoaște locu unde s-a făcut focu *(pe podea -n.n.)*.

„Sunt foarte mulți care așteaptă ceas cu ceas să se întoarcă comuniștii... În favoarea lor!”

DUMITRU BUTARIU (Fîcu), născut în 26 iunie 1925 în **Cujmir, Aurora**. Deportat din **Cujmir** (Mehedinți) în **Măzăreni**, împreună cu soția sa, **MARIA BUTARIU** (născută **GUINĂ**, în 23 februarie 1928 în **Roșiori Vânători**), cu fiica, **ȘTEFANA BUTARIU**, născută în iulie 1946 (căsătorită **SCĂUIERU**) și mama, **MARIA BUTARIU**, născută **POPESCU** în 1897 la **Obârșia**. Înregistrați în 26 iunie 1992, **Cujmir**.

Era armata la poartă. N-a putut să intre de câini. Câinii erau grămadă pe ei. Pe urmă am legat câinii. Au venit înăuntru, i-am băgat la bucătărie, nu aici, în casă, unde dorm eu.

„- Buletinele!” „Pă-i ce-i, dom-le?” Era zvon că ne ia-n cerc, așa, gata să ne atace, știi. Păi mergem unde vreți dumneavoastră. Sau ziceam că ne detașează, mă duceam la neamuri. „- Nu, - unde vrem noi”, zic ei. I-am dat buletinele și au stat, uite-așa, cu pistolul întins la mine până la ziuă, până s-a luminat și a venit comandantul lor, știi. Când a venit comandantul lor: „Ce aveți, mă, cu omul, lasă să-și adune și el lucrurile”. Ce să iei într-un car, doamnă, dintr-o gospodărie de la bunici, de la străbunici? Dac-aș face inventarul, nici cu un milion n-aș putea să adun ce mi s-a risipit. Bogdaproste, că mi-a dat Dumnezeu sănătate și-am putut să muncesc, să-mi fac și eu fata cu carte și să-mi adun și eu, să fiu și eu un gospodar.

Când am venit în Bărăgan n-am găsit nimic, nimic, aicea. Am cumpărat pe urmă, m-am făcut șofer, m-am dus pe la SMT pontator și pe urmă m-am pus pe muncă. Toți șoferii, colegii mei, ziceau că ori orbesc, ori în TBC ajung.

Eu plecam primul, eu veneam ultimul, că n-am vrut să fur, n-am vrut să-nșel și bogdaproste fetii c-a-nvățat și-a ieșit și ea profesoară și mi-am făcut și eu gospodărie, așa cum o visam. Bine, cum o vedeți și dumneavoastră. Și cum spun că ne dă... hotărîrea 2694 prevedea așa: să ni se dea pământul când venim înapoi, să ne dea 50% despăgubiri la gospodăria ce-aveam distrus și 50% ne dă pe parcurs. Nu ne-a dat nimic doamnă, nici când am plecat, nici când am venit. La un vecin, Petre Lugoș, vă spun, are 80 de ani, nici n-a venit comisia, s-a-mbătat și n-a venit, n-a inventariat nimic. A lăsat lemne, poate că de cinci-șase sute de mii, un pogon de pădure îl tăia, 70 de mii de bucăți de cărămidă arsă, 50 de stupi, cazan, curte la 3 pogoane de jur-împrejur, nici copiii copiilor n-aveau nevoie de foc, doamnă! Oi, 16 oi, porci, vreo 15, am luat eu un porc, 2 boi și-un cal, am luat și-am plecat în Bărăgan, doamnă, cu bagaj, ce pui într-un car, nimic, nimic nu pui.

Și ne-a dus la gară. La gară am încărcat în vagoanele de animale și direct la... N-am plătit nimic când am plecat, când am venit înapoi am plătit vagoanele, dar când am plecat nu, nu ne-au luat nimic.

Acolo ne-au aruncat într-un câmp. Era mazărea uite-atâta, doamnă, uite-atâta era mazărea, am tăiat și noi, am făcut niște umbrare cu pături, bogdaproste că Dumnezeu, e și Dumnezeu dom'le, venea ploaia, în jur la 2-3 km de satul nostru, făcea Dumnezeu ce făcea și o gonia pe alte părți! Nu ne-a plouat deloc până am făcut căși. Noi ne-am f noi ne-am făcut fântână, noi ne-am făcut chirpici, noi am lipit-o, noi am zidit-o, noi am ridicat-o, am acoperit-o cu paie, cu paie de orez. Când am fost gata cu ele s-au pus ploile și dă-i! Ploi și ploi și ploi, în sfârșit.

Toată iarna, ce făceam noi? Ne duceam la gară și duceam piatra, de la gară vreo 25 de km pe două băniși de porumb, s-avem să să mâncăm. N-aveam nimic. Ce ne ajutau neamurile, de-aici, cu pachete. Altceva n-aveam ce mânca, n-aveam.

Ei, al doilea an ne-a dat și nouă patru pogoane, câte două, cât a vrut să ia fiecare. După al doilea an s-a mai îndulcit o fără viața, da gându nostru era să venim acasă, să venim înapoi. Știam că nu mai găsesc nimic, că veneau scrisori de acasă, da să fiu în satul meu.

Și-a dat Dumnezeu, când a murit Stalin, atunci ni s-a-ntărit speranța, zic, ne-aduce înapoi. Am venit înapoi, am stat la frate-miu vreo 2 luni de zile. După aia am făcut și eu două odăi acolo unde le și am. Ce să fac, disperat, descurajat. Bani n-aveam, nimic n-aveam, salariu n-aveam, e, m-am dus pontator la SMT vreun an și ceva. Pe urmă m-am făcut șofer și dă-i și dă-i și dă-i și dă-i cu munca, mai cu cu gospodăria, s-o fac și eu, bogdaproste, la ora actuală sunt mulțumit că eu stătui militar vreo 7 ani, pe urmă intrai la salvare, 23 ani, și-am ieșit la pensie acu'. Acum mulțumim lui Dumnezeu că avem și noi de toate. Ne-a venit și îmbunătățirea asta acuma, ne-a mai dat și nouă. Din pământ tot nu ne-a dat decât patru pogoane și

jumătate, din 35 de pogoane. Nu ne-a dat, doamnă, și nici legea fondului funciar, că ne dă 10 ha. Ne-a dat gostatul 7 mii de lei și 4 băniți la ha. Când i-am scos, 5.000. Că pe combină dacă mă duceam și adunam mai mult. Ca la minune, ca la minune! Bătaie de joc! În sfârșit, ce să facem? Asta ne e viața. Am mai sperat c-o mai veni vreo îmbunătățire, ceva... Ne-a dat întâi și nouă 916 lei pe lună. Acuma ne-a mai mărit, vreo 2.600 din Bărăgan, afară de pensia noastră. Ar fi bani, dar nu au valoare. Nu poți să faci nimic cu ei. Bogdaproste, ne-am unit cu copiii, uite-am luat tractorul ăsta, cu gândul că... A venit și o circulară astă-toamnă, că ne dă și nouă pământ. Și eu le-am spus, mă, dacă am cu ce-l munci, îl luăm, dacă nu, nu-l luăm, că stai la SMT o săptămână să iei tractor, nu se poate.

Și-atuncea ne-am unit cu copiii, am pus și eu bani, au pus și ei, am luat tractor, am luat plug, am luat, da uite că nu ne dă pământ. N-o vrut. Ne-am dus la gostat de-atâtea ori. N-o vrut să dea. Ce să facem? Nu putem să-l luăm cu forța, e Constituție, nu poți. Pentru că ne-a spus când ne-a dat drumul din Bărăgan: „S-a convins Guvernul că nu sunteți cu nimic vinovați, vă ducem înapoi, să nu faceți ceva că statul vă despăgubește”. Nu ne-a dat nimic. Nimic nu ne-a dat.

Și ce ne-a dat acum, două hectare, în plașuri și un pogon în deal. Ce-am găsit când am venit din Bărăgan, fără stăpân, le-am băgat la colectiv, alea ni le-au dat, restul nu le știu unde sunt. Că le-am măsurat palmă cu palmă. Că ne-am dus la direcția agricolă. Să vă găsiți lotul: - Dom'le, zic, leagă-mă la ochi de aicea și eu te duc și-ți arăt, ăsta-i locu' meu”. Mă duc la el: „Cela-i”. „A, nu, n-ai voie”. „Păi și-atunci de ce spui, dom'le, să-l găsim?” Că eu îl văd unde e, nu e la gostat pământul nostru, e pe CAP-uri, îl muncеște unul și altul, doamnă. Fără nici un drept. Cum l-a muncit și până acum. Da ce să zicem? Putem să facem ceva? Să facem vreo greșeală, să ne ia lanchoare, nu putem. Asta până acum, asta-i și de-acu?

Anu trecut, după 3 pogoane și jumătate am scos exact un vagon și jumătate porumb boabe, da l-am săpat de două ori. Ne-a pennis și ploile. Anu ăsta ne-a ncurcat ploile. Ploile ne-a ncurcat. Ei, avem cu ce trăi acum, de ce să spun, dar... Era bine să ne dea și nouă arendă mai convenabilă, da nu așa, 4 băniți la hectar, la 5.000 de kile, asta-i plată? Dă-o dracu, bătaie de joc! Bătaie de joc!

Opt ha, opt ha în arendă la legea fondului funciar, nu-mi dă până la 15 ha. Nu-mi dă dreptul până la 15 ha. Am zis așa: Dom'le, să nu desființăm gostatul, dar de ce tot noi care am fost oropsiți de Dumnezeu, fără nici o vină, să contribuim cu tot pământul la gostat? Să dea o lege adevărată, adevărată lege cinstită. Că n-am putut, că dacă mi-ar da voie m-aș duce și aș urla în Parlament: Dom'le, să ținem gostatul! Că-i oraș, sunt soldați, e armată, da de la 5 ha, luați dom'le câte-un ha de la fiecare, să dăm acolo, nu numai de la noi, de la dislocați! Da zic rău? Ce suntem noi, oropsiți pe pământu ăsta, ce-am făcut noi rău țării ăștia, dom'le? Că n-am făcut nimic nici înainte, nici acuma. Da frate-miu, să vedeți, n-am nimic, Dumnezeu să-l ajute. El n-a fost luat, lui îi dă 10 ha, mie nu. Care-i vina? Și eu nu zic să nu contribuim, și io-s de acord să avem gostat, 1 ha, două de fiecare cap de familie sau de la... după numărul hectarelor, da numai de la noi, dom'le? Nu numai de la noi. Ce-am stricat noi țării ăștia?

Am act de dotă de la stat, am împroprietărire, ce mai, l-au tras cu japca, d-nă cu japca! Și-au făcut transformări în registrele alea de de la Sfatul popular și și-au luat p-ormă, fiecare cât a vrut. Noi n-aveam dreptu: „Al vostru e la gostat”. „Mă, al nostru e la CAP, mă!” „Nu, e la gostat!”

Le-am cerut și noi: „Arată-ne, domnule, la stat, pământul nostru a rămas statului, arată-ne și nouă o formă de dat de către Sfatul popular, gostatului”. N-au nici o formă. Nici o formă n-au. Ne-am dus la gostat, domnule, arată-ne și nouă cu ce drept ne ții pământul!

M.B: - Prima dată i-a dat o adeverință că...

D.B: - Că nu e la gostat. Mi-a dat directorul. Ca să meargă, să-mi dea ăștia pământul. ăștia: „- Nu-i adevărat, e la gostat pământul...”

Doamnă, știi care pământ e la gostat? Să vă spun eu: când, în '45, s-a împroprietărit lumea, s-a-mproprietărit pe moșia moșierului. Unde e gostatul acum. Și o dată, când noi am plecat, au lăsat pământurile acolo și s-au mutat pe pământurile noastre. Pricepeți? Adevăratul pământ al nostru e aici, nu acolo, doamnă. Da cine ne ascultă?

Avem și martori. Cu pădurea s-a procedat bine, am avut și un pogon de pădure. Eu o jumătate, frate-miu o jumătate. Vine șefu Ocolului Silvic și zice: „- Măi, fraților, știu dorința dvs. Vreți să cadă fiecare pe locul lui”. „- Da, dom'le”. „- E, stați în capătul locuhii”. A venit comisia Sfatului popular cinstit, adevărat omenește, a venit cu comisia. S-au găsit și aci vreo trei-patru care au vrut să facă niște șmecherii și Sfatul popular a zis: „- De ce minți, unde ai avut pădurea?”

Ne-a înregistrat și ne-a dat pădurea, doamnă. Dar cu pământul de ce nu face așa? Și agricultura, să știți și dvs., că am fost agricultor de mic copil. Că am fost șofer, nevoia m-a împins, că asta nu-i meserie, nu se poate îndrepta în țara noastră decât când o trece țaranul fiecare pe bucata lui de pământ. De ce? Astă-toamnă a rămas câmpul plin de coceni, doamnă, pentru că oamenii sunt din nomenclatura comunistă, care au împărțit pământul, au lăsat cocenii netăiați, ce au zis? „La anul iau altă parte”. Dar dacă-i omul pe bucata lui, stai, îl curăță, că la anul cine i-l curăță? Înțelegi. Și în alte sate, așa s-a procedat: fiecare țaran pe bucata lui de pământ.

Și aicea de ce nu se poate? Din cauza cui?

Comuniștii sunt comuniști, în conducere sunt comuniști și dușmănie și nu vor. Uite, Braniștea, uite, care-am auzit, la Punghina, le-au dat pământul pe locul pe care l-au vrut. Și știți, în trei zile s-a rezolvat legea fondului funciar. Își trece fiecare pe pământul lui și atuncea cu vecinii, cum spusei, cu inginerul ăsta de la Ocolul Silvic, se descurcă imediat. Însă până atunci agricultura n-o să vezi în țara noastră, doamnă, punct. Sunt oamenii descurajați, pentru că a venit asta cu care s-a tăiat cocenii și a intrat pe alt teren. Păi, asta-i dreptate? Când eu ți-aduc adeverință de la comisie că e pământul meu, de ce să ne judecăm atâta, de ce nu dai hotărâre? Uite, numai așa, nu ai cu cine te judeca. Nu-i o lege sănătoasă. Am spus așa: cât o sta în fruntea trebii domnul Iliescu, nu vezi dreptate în țara noastră. Pentru că n-au gânduri curate. Să vă arăt în ziarul de ieri: se căiește că a stricat CAP-urile!

Acolo în Bărăgan, din oraș, mașini care udau ne-au adus apă, vreo trei săptămîni până ne-am săpat singuri fântâna. Și un pământ al dracului de tare, că am blestemat, că acolo n-a fost sat niciodată. A ținut fântâna până am plecat noi fără burlani. Dar apa, sărată! În tot satul două fântâne erau bune de băut apă, dar era ocnă, ziceam că-i bună, da ca asta a noastră nu exista apă și ne băteam pe apă. Pe urmă ne-am săpat singuri fântâni.

Eram între Urleasca și Traian-sat. Între două gări. Urleasca era o gară, Traian-sat altă gară și Măzăreni între ele.

Când au venit în turmă, s-au rătăcit o femeie și un copil și i-au găsit la două săptămîni în viscol. Acolo nu ședea vântul la trei zile, la șase, dacă nu la șase, la nouă, au fost zile când n-am putut să ieșim să dăm la vite mâncare. Și dacă n-aveau în partea de nord așa un adăpost la casă, au căzut casele iarna. Ne-au învățat oamenii, am pus paiele pe casă, când a venit un vânt pe toate le-a doborât în jurul cășii. Pe urmă ne-a zis: „- Bre, puneți așa stinghii!”, și le-am legat cu stinghii și-atuncea a ținut. Dar bătea vântul! Sau să vezi ploaia sau zăpada să cadă așa perpendicular? Niciodată. Acolo e unde s-a zis: „Să te duci unde-a nins și nu s-a prins”.

În grădină nu era nimic. Doar pe lângă casă. A fost într-o iarnă au fost nevoiți oamenii din sat care au avut norocul să nu fie astupați, că pe unii i-a astupat complet în casă, nu se mai vedea. I-am luat cu lopețile să-i scoatem afară. Păsările nu puteau să stea în pom acolo, le-am făcut adăpost. Le-a luat vântul, că ăsta, vecin de 80 de ani, le-a pus în pom. L-a luat vântul, s-a dus dracu, nu le-a mai găsit. Vânturi puternice acolo se întindeau să vezi numai 1.000 de pogoane.

Noroc că am avut un cojoc de la socru-meu, de ăl mare, de berbec. Ne duceam la 25 km pe două băniși, că n-aveam ce mânca. Avea un coleg de la Cujmir, rămăsese în urmă. Avea boii mai răinu m-am culcat până când n-a venit și el, mă, zic, îl mănâncă lupii. Am stat după el până mai aproape de sat vreo patru km. Șezuseră boii, nu mai puteau de viscol. Și când am auzit că a venit și el, atuncea am intrat în casă să mă odihnesc.

M-am dus cu cumnată-miu o dată să luăm niște boi de la Râmnicel. Am tras la un IAS, Movila Miresei, era o herghelie de cai mare, ne-a băgat omul acolo noaptea. Și stând noaptea în casă, lupul a trecut pe la ușa unde stam și noi. Am tras greu.

Ne duceam și noi să luăm noaptea furaje pentru vite, că n-aveam pământ. Cu pușca să ne-mpuște, doamnă. Le-am dat 25 000 să scăpăm.

Pedeapsă mare! Era fata mică, venea, se ducea și ea la calea ferată. Și aveam o verișoară, Lia, din București. „- Ia, și bagă și tu dudu în sân, să-i duci lu mătușa acasă”. S-a umplut fata de dudu.

Venea ploaia, o luam în brațe, mă puneam, ca să nu o ude la șale, să nu răcească, că eu sunt mai bătrân, mai copt. Pedeapsa dracului. N-aș vrea nici dușmanii, care să mă omoare, să ajungă acolo! Și nu mi-e necaz, dar n-am făcut nimic. Am muncit și am fost gospodar. Îmi achitam cotele toate, dădeam și supracote. Aveam 30 de pogoane, aveam 12 de grâu, le-am lăsat gata de secerat, grâul, porumbul l-am lăsat gata de cules și făceam câte-un vagon de grâu, îl duceam tot la treierătoare la ei și noi mîncam mămăligă și ei mîncau pâine. Eu nu știu ce-or fi avut cu noi, că nici propagandă, nimic nu am făcut. Că am moștenit pământul. Nu știu.

(Cine a făcut listele?) Sfatul popular. Comuniștii. (Mai trăiesc cei care au făcut listele?) Trăiesc, da-i știm? Că nu-i știm.

Eu aicea m-am născut, am crescut, m-am căsătorit în '45, am o '46, și în 51 ne-au ridicat. În '56 ne-a adus înapoi, n-am găsit nimic. Și m-am apucat de gospodărie. Încet, încet, ca să avem și noi în rând ca toată lumea.

De la 12 ani munceam cu tata pe tarla. Purtam boii de căpăstru ca să prășim. Munceam, eram muncitor agricol. Am fost la școală, 6 ani la Aurora, 3 ani de liceu comercial la Severin și m-a oprit tata, că era frate-miu dus pe front și nu m-a mai lăsat la școală. Dăduse zvon că murise frate-miu. M-a retras de la școală, să rămîn acasă.

He, ce viață era până în '45! Din '45 încoace s-a schimbat, cote mari, supracote. Dar le achitam pe toate și nu știu de ce ne-au luat totuși în Bărăgan. Nici la ora actuală nu cunosc.

Dimineața trebuia să plec la armată. Și-l așteptam pe frate-miu să mă ducă până la gară cu șaretă. Și când, la poartă, armata. „Închide câinii!” I-am închis, că nu puteau să intre în curte. Aveam câini buni. Când i-am închis: „Buletinele!” Și ne-a luat și ne-a dus curn vă povestii înainte.

Am plecat cu un car. Ce poți să iei într-un car?

O mașină de foc, doi saci de făină de porumb, doi de grâu și un pat, o masă din toată casa. Restul a rămas intact, așa cum am avut. Nu ne-a făcut inventar, nu ne-a dat nimic când am plecat. Deși hotărîrea 2684 era să ne dea. Și în special din comuna asta mie și unui cetățean, nea Petrică Lugoș. Nu ne-a făcut comisia nici un inventar și nu ne-a dat nimic. Și nici n-am găsit nimic când am venit. Cele mai distruse gospodării

din comuna Cujmir. Ceilalți, toți au găsit gospodăriile bune. dar noi, distruse complet.

M.B: Acolo el era cu atelaje, cu boi, treieram la batoză câte trei luni de zile, treieram la mazăre. Am lucrat și pe combină.

D.B: Ne plătea de mizerie. Am făcut grevă, într-o zi 36 de lei pe zi cu car cu boi, n-am vrut să ne mai ducem. A venit securitatea, ne-au obligat să lucrăm și i-am spus: „- Domnule, ați făcut cu noi ce-ați vrut până acum, de aici nu mai faceți. Ori ne plătiți, ori nu muncim”. Am stat toți jos. Toată comuna Cujmir. Eu eram cu un coleg din Cujmir care era mai înfipt. Am stat jos. A venit miliția, s-a întors la director, i-a spus: „- Domnule, nu-i plătești, nu-ți muncește lumea”. A venit inginerul: „Mă, fraților, ăsta-i normativ, nu putem da mai mult. Cum vreți?” „- Domnule, vreți să vă muncim? Scuturătura de pe blana carului ne-o lași”. Ne-a lăsat, dar i-am zis: „Dacă dă dracul și ne luați scuturătura de pe blana carului, noi dăm foc la gostatul ăsta”. Ne-au lăsat și am muncit, luam câte două trei băniși de mazăre să dăm la porci, nu luam mai mult.

La gostat munceam porumbul și ne dădea și nouă 10%. Îl puneam gostatul și noi îl prășeam și îl aduceam la ei și ne da: la 2.000 kg nu ne da nimic, ce depășea 2.000 ne dădea 25%.

Toată noaptea ne înhăitam, șapte-opt oameni, să tăiem floarea soarelui și să luăm de foc. Oamenii lua paie și băgau, pentru că aveau sobe cu paie, noi băgam floarea soarelui și pe urmă adunam noi crengi prin lizieră și luam de foc. A fost grea viața, grea!

La Roman și la Râmnicelu ne duceam câte o săptămână și adunam cocenii, adică porumbul, ciocani le spunea, tot pentru foc, ciocănei aduceam pentru gostat și luam și noi câte un car acasă și stam câte o săptămână. *(Aveați voie să mergeți acolo?)* Aveam, că era voie pe o rază de 30 km în jurul satului. Ne duceam cu purcei, cu ouă la Brăila, vindeam.

Când a venit comisie din București, era Gheorghiu-Dej, el a venit cu elicopterul și a spus așa: „Fraților, n-ați fost vinovați cu nimic, vă ducem înapoi, hgotărârea 2694, vă dăm pământul tot înapoi, vă dăm 50%, 50% vă dăm pe parcurs”. Nu ne-a dat nimic. Am fost la Consiliul de Miniștri. A venit comisie și tot nu ne-a dat nimic. Am fost, euși vreo șapte oameni de aici, și când am venit din Bărăgan, și nu ne-a dat nimic.

Am uitat să spun asta: lucram la acoperișul casei, mama mea era bătrână și babele le mănăm cu boii pe câmp. Erau prin mazăre, ăsta-i adevărul. O secerase și erau câpițe. A venit inginerul gostatului să ia vacile la obor. Și cu o zi înainte le luase și luase 500 de lei. N-aveam să dau. Când am sărit de pe casă și am zis că ne ia vitele la obor au fugit toți. Dar toți, năvală! S-au dus dracu toți țigani, s-au băgat sub plase, directorul a rămas în picioare: „Măi, fraților, am și eu un plan, am un...” „Domnule, ai dumneata plan, dar avem și noi vite, de ce ne-ai luat de acasă, că acasă aveam mâncare, aveam de toate”. „Nu v-am luat eu, măi fraților! Mă, luați cu carul, dar să nu mai lăsați vitele.” Și când au ieșit țigani, au venit vreo doi țigani cu parul, s-a dus dracu, a fugit, că el și tăia vitele la obor, era lucrător al gostatului, dar de-atunci nu ne-a mai oprit. Luam cu carele mazăre, dădeam la vite. Pământul era al IAS-ului Urleasca.

Era niște unchi de-ai noștri, Butărescu, erau pe moșia asta, moșieri odată și acolo era fenna de cai, ținea caii la Movila Miresei. Erau cai frumoși, ne duceam și coseam și noi lucerna tot pentru gostat și ne plătea.

(Și cum v-ați înțeles cu localnicii de acolo?)

Foarte bine. La început oamenii au fost speriați de noi, au zis că suntem teroriști, așa li se spusese când am venit, dar s-au convins de noi și au fost cumsecade

cu noi. Ne luau la lucru la ei pe tarlale, ca să ne dea bani, că n-aveam cu ce trăi. Dacă nu primeam muream de foame. Muream de foame în primul an. Pe urmă am făcut. Cumpăram 50 de băniși de grâu, le puneam în pod. Unele căși au ars cu făină cu tot. Luau foc paiele de la coș. Noi când să plecăm de acolo, căzuseră scanteile pe casă, a venit o vecină și ne-a spus că ia casa foc, mai aveam o săptămână și plecăm.

În '61, după cinci ani, am fost cu fata la Galați să aduc niște iarbă de gazon și am fost prin satul nou. M-au văzut macedonenii, m-au pupat. Macedonenii au rămas acolo, n-au avut unde să se ducă.

(E adevărat că în unele sate pe aici, prin Oltenia, unii s-au opus când i-au ridicat?)

Nimeni nu s-a opus. N-ai putut, era armată, era miliția călare de jur-împrejur, în afară de militari. La unu noaptea au venit. Până seara a fost. Seara până scapătă soarele am plecat din sat, la Maglavid la gară. Până am ajuns era 12 din noapte, dimineața am încărcat și am plecat cu vagoanele. Am plecat cu mama, cu soția și fata. Ne-am întors toți. Mama a pus capul aicea, am înmormântat-o în '87. Dumneai nu era pe listă. A fost rugată să rămână la fratele meu și n-a vrut, a zis că merge cu mine. Avea încredere mai mare în mine. N-a vrut să se despartă de mine până când a murit.

Deci vina o purta ea și păcatele le-am tras eu. De altfel nu mă putea îngenuchia. Aveam 10-15 porci, îngrășam, plăteam impozitele, plăteam datoriile. Chiar în iunie, până nu ne-a luat, am plătit impozitul pe tot anul. N-aveam datorii, cotele le dădeam, pentru că mi-a plăcut să rnuncesc. Am lăsat toată gospodăria completă. Cazan de 250 de kile de aramă, căldări vreo cinci de aramă, am lăsat mobilă, batoză, șaretă, lemne, 1.000 de bucăți de lemne, aveam 4 pogoane în sud, poate 1.500 de bucăți de lemne în sat, 70.000 de bucăți de cărămidă arsă, trei buți de câte 1.500 kg, două putini de câte 500 kg, butoaie, putini de varză, 50 de stupi, 50 de ulee goale, că am avut și cu albine și fără albine. Și porci, porci aveam 18, 16 oi, vacă.

Inventar nu ne-a făcut nimeni. Am lăsat casă cu trei camere, sală, cu balcon cu geamuri, gard, pățul de 12 m, magazie de 8 m, un pățul de 6 m de glod, porcărie făcută, și de oi, o altă bucătărie pentru cazan, casă peste drum de vie. Aveam casă cu trei camere la vie. Nici cu un milion n-aș putea să adun.

M.B: Eu sunt născută la Roșiori, comuna Vânători, am doi frați. Părinții m-ajutau când am fost în Bărăgan. Ei rămăseseră acasă, m-ajutau, îmi trimiteau pachete. Ce să vă spun, la ei am trăit puțin și m-am căsătorit cam devreme.

Păi dacă m-am căsătorit, m-am mutat aicea. Au avut și părinții mei pământ, da m-am căsătorit cu soțul. Când aveam să trăim, n-aveam noroc pe pământ, ne luară greutățile. Seceram câte 2 săptămâni și nu luam nimica acasă. Venea fata cu pâinea în poală de la frate-miu, ca să mâncăm și noi, restu, mămăligă de mâncare! Acu nici câinii nu mănâncă mămăligă, mănâncă pâine, zău, v-am spus de-a dreptul! Ce să faci, am tras viață grea!

Când ne-am căsătorit în '46, gata, ne-au făcut chiaburi și-au început greutățile. Puneam bumbac, câte 2 pogoane, puneam. Doamne, câte aveam, obligație! Da, să le ducern câte 1.500 de kile de lapte. Nici din fântână dacă trăgeai apă nu se duceau 500 de kile. Numai obligații. Perceptorii ne luau bani mulți. Era impozitul mare, foarte mare.

De la jidani, cum i-au aruncat pe jidani în mare, eu am crezut că și pe noi tot în mare ne aruncă. Nu ne-a spus nimeni nimic. Plângea și militarul de mila noastră. Ne-a dat în primirea miliției. Dădea zahăr bucăți fetei, cred că avea și el copii acasă.

Venise să ne ia cărămida mai înainte de asta. Cărămidă făcută, dar vroiară să fac eu alta mai bună. Și rămâneam eu cu cea mică în casă, că el fugea, că îi aresta pe oameni dacă te opuneai. Rămâneam singură în casă și aveam ușa încuiată și mi-era

frică să nu se trezească ea, ca să audă și bătea în gearn și ziceau: „Uite mă, al dracu chiaburii au ascunzători de nu se-aud, nu e nimeni, sunt ascunși”. Muream de frică. Și eu eram în vie și auzeam. Auzeam totul, dar mi-era frică să nu se deștepte ea, că dacă țipa, era mică, gata! Și venea miliția noaptea ca să-l terorizeze, să-l aresteze, ca să dea cărămida, adică să semneze să dea cărămidă. Și după ce am plecat ne-au luat-o și au făcut cămin cultural.

Când ne-am întors, el s-a dus la școala de șoferi, s-a făcut șofer, a fost pontator. Un an de zile, după aia a venit colectivizarea. A venit după el cu o căruță, președintele CAP-ului l-a obligat, că el nu voia, a trecut la colectiv și am rămas eu și am muncit la colectiv. Prin '60-'61 era asta, dar colectivul a luat ființă mai dinainte. Și acum, când s-a desfăcut CAP-ul, ne-a dat înapoi, dar nu au vrut să ne dea pământul adevărat. Să vi-l arăt, să vedeți și dvs., 20 km până la gărlă am avut. Și pământul nostru este aicea lângă sat. Am avut și lângă un alt sat, aici la un kilometru, e pe teritoriul CAP-ului, dar ei ne-au dat pe teren IAS, la asociație.

D.B: Păi, ne-a și dat adevăriniță pentru toată suprafața pe care am avut-o în '51. Ne-a dat de la Sfatul popular și ne-a spus de la Severin când m-am dus prima dată cu ea: „Domnule, fata e bună, dar să știți că starea materială o doboară”. În '60. Era așa bucuroasă când a ieșit de la examene, dar mie îmi spusese profesorul că n-are șanse și pe urmă am fost nevoit să o iau după mine să mă duc la Tg. Jiu, la domnul Iulian Ciobanu, și a făcut primul an la Tg. Jiu. N-am putut să o bag aici și pe urmă s-a transferat în Turnu-Severin, după ce m-a trecut la colectiv a venit aici. A tras necaz!

Sunt foarte mulți care așteaptă ceas cu ceas să se întoarcă comuniștii!

Chiar aici la înmormântarea asta discută două doamne și una zice: „N-ai cum să vezi lucrurile îndreptate până n-or veni comuniștii”. În favoarea lor, săracii, că au pus case pe pământurile oamenilor și nu le convine acuma să dea înapoi, țigăniea, că le-a dat și lor pământ acuma. Și le-a acordat Iliescu dreptul de bișniță și fac afaceri. Ăstora nu le convine. Eu, că pot să mai muncesc pământul meu, nu mi-l dă și-l dă la țigani și țigani îl dau în arendă. Iar banii... Eu am obținut de pe jumătate de pogon o jumătate de baniță de grâu anul trecut. 100 de baniți e 1.500 kg de pe o jumătate de pogon, 3.000, 6.000 la ha. Și ei dau de la gostat 40-60 kg la ha. Și porumb de pe trei pogoane și jumătate, am făcut patru remorci, 20.000 kg știuleți. Dar l-am săpat de două ori. A fost și anul bun. Anul ăsta m-au încurcat ploile. Să vezi cât e de frumos porumbul, dar mor de necaz că am iarbă în el.

După aia, că pentru ce ne dă nouă pensia asta de 916 lei, că n-am pățit nimic. Mă, zic, vrei să ne vezi cu picioarele în sus, spânzurați cu capul în jos, să ne dea, mă? Zic, du-te tu și eu îți dau 1.000 de lei, 1.500 pe lună, să trăiești și tu cinci ani de zile. Mă, zic, pentru pământul ăsta m-a luat în Bărăgan, merg la notariat și-ți fac acte ție pe cinci ani de zile, să fii toată viața stăpân, să stai și tu cinci ani în Bărăgan ca mine.

A crescut stiind foarte putine cu privire la realitatile vietii . La nasterea lui Siddhartha tatal sau a incercat sa-l fereasca sa ia cunostinta de tragicile conditii ale vietii de afara . Crescand Siddhartha a inceput sa devina curios legat de lumea din afara astfel a vazut lucruri care au avut un puternic efect traumatic asupra constiintei lui : batranetea , boala si moartea . Astfel a ajuns la un punct de criza , a renuntat la bogatie si privilegii si a inceput sa rataceasca prin lume pentru a gasi un raspuns la problema suferintei , ceea ce inseamna eliberarea din cercurile dureroase ale existentei ciclice .

Complet singur si aflandu-se intr-o situatie disperata , Siddhartha s-a asezat pe o perna de iarba Kusha , sub un smochin indian – copacul Bo sau Bodhi – intr-un loc numit Bodhagaya . Cautarea lui spirituala a atins apogeul in acea noapte . Aflandu-se intr-o stare de meditatie interioara , multe elemente subconstiente trebuie sa fi „aparut la suprafata” , cum spun cercetatorii de azi : spaime intunecate , fantezii erotice , fragmente de amintiri ... dar nu s-a lasat distras de ele . A urmarit cele 12 legaturi ale lantului Productiei Dependente care , intr-adevar , descriu in care nasterea conduce inevitabil , prin mijlocirea unor stadii previzibile , la moarte care , la randul sau , este preludiul unei alte nasteri – ce nu va face decat sa intoarca Roata Vietii intr-o alta miscare circulara , daca procesul nu este oprit .

Siddhartha a inteles ca el insusi era antrenat in acest proces orb , mecanic . Dar aceasta era in intregime o constructie fictiva . In profunzime , in adevarata sa natura , realitatea era foarte diferita . El nu era pur si simplu Siddhartha Guatama (persoana condamната la spirala Rotii Vietii) adevaratul sau eu aflandu-se mai presus de dualitatile durerii si placerii , spatiului si timpului , vietii si mortii , aceasta fiind Nirvana. Astfel Calea Eliberarii a fost redescoperita.

Timp de secole , budismul a fost in India o prezenta religioasa somnificativa. Dar el a inflorit in peninsula la mai mult de o mie de ani dupa moartea geniului care i-a dat nastere. Declinul si caderea budismului in India nu au constituit nicidecum sfarsitul povestii. Invataturile si practicile budiste fesera deja transmise mult dincolo de granitele peninsulei , pana in locuri unde , venind in contact cu noi influente si imprejurari , avea sa cunoasca in timp faze de dezvoltare regeneratoare.

Purem uramri trei directii fundamentale de raspandire: o raspandire spre sud (in zonele de sud-estul Asiei: Sri Lanka, Birmania, Thailanda, Laos, Cambogia) ; o raspandire spre nord (a dus budismul spre nordul si estul Asiei: in Tibet, China, Mongolia, Coreea, Japonia, Vietnam etc) , si o raspandire moderna

,spre vest ,care l-a dus in Europa(Marea Britanie,Franta,Germania,Rusia etc) si in America de Nord –ca si in alte parti ale lumii.

Ca in fiecare religie ,si in budism au aparut anumite probleme pe care budistii occidentali trebuie sa le rezolve.

Una dintre ele este chestiunea femeilor carora ,in mod traditional ,li se acorda un rol inferior.De exemplu ,o calugarite budista cu multi ani de „stagiu” este socotita mai prejos decat un calugar hirotonisit doar de cateva ore.Unele traditii sustin ca este imposibil ca femeile sa obtina Iluminare ; tot ce pot face este sa dobandeasca destule merite in aceasta viata pentru a dobandi in una viitoare o renastere masculina.

Invatatura si practica budista sunt ,in mod traditional ,divizate in trei categorii:

- 1.Shilla ,sau cumpatarea morala;
- 2.Samadhi ,”concentrarea” ,care cuprinde o intreaga gama de „tehnici spirituale” ce se inscriu in categoria generala a Meditatiei;
- 3.Prajna:intelepciunea.

Toate trei ar trebui dezvoltate mai mult sau mai putin simultan ,caci ,daca una avanseaza in detrimentul celorlalte ,apare dezechilibrul.

Daca telul fundamental al practicii curentului esential budist este sa demaste iluzia eului ,una dintre directiile principale ale atacului este indreptata impotriva dorintei.In scrierile budiste dorinta este o otrava ,o boala ,o nebunie ;nu se poate trai intr-un trup supus dorintei,caci el este ca o casa in flacari.

Pentru a trai sub legea budista ,un om trebuie sa respecte numeroase principii.In primul rand ,este principiul abtinerii de la uciderea fiintei vii ,inclusiv animale ,pasari ,insecte ,pesti pentru ca si ele sunt fapturi spirituale ca si noi ,posedand potentialul dezvoltarii spirituale ,care include desigur posibilitatea de a obtine si ele ,candva ,o renastere umana.De asemenea ,animalele pot reprezenta „oameni degenerati” ,caci ,in conformitate cu legea karma ,este posibil ca fiintele umane care s-au comportat rau sa se renasca in aceasta stare ,ca locuitori ai altor regiuni inferioare.

Al doilea principiu este sa te abtii de la a lua ceea ce nu iti este oferit.Adica de la furt si toate variantele sale ,inclusiv de la a „procura” produse din magazine,de la a imprumuta carti ,”uitand” sa le inapoiezi etc.

Al treilea principiu este obtinerea de la activitati sexuale iresponsabile:adica,de la activitati care vatama in orice fel pe altcineva.De asemenea ,orice activitate sexuala este ,desigur ,interzisa calugaritelor budist.De fapt ,in problema sexului ,in general ,budismul nu este prea ingaduit.In spectrul religiilor ,el se afla in zonz ce neaga trupul ,opus

Tocmai vorbea noră-mea și cu fiică-mea aici la masă, că ele locuiesc la Timișoara... - Dragă, zice, am văzut aseară la televizor cum i-a dus pe ăștia pe Bărăgan, zice, și cum au trăit acolo... Ei știu ceva de Bărăgan, însă eu n-am stat să le povestesc niciodată, lucrurile astea urâte, nu mi-a plăcut niciodată să le povestesc. Și atunci am început să le spun (*plânge*). „Da, mamă, cum de nu ne-ai spus până acuma prin câte ai trecut!” Nu mi-a plăcut să le spun lucrurile astea, partea cea mai urâtă din viață! Nu mi-a plăcut să-mi amintesc (...)

Să te trezești așa, dintr-o casă, așa, omenește trăind, să călătorești cu animale în vagon și în condițiile în care am fost noi duși acolo, parcă nici nu-ți venea să crezi acest lucru. Și apoi, chiar acolo, să te trezești într-un câmp, să n-ai un acoperiș, să n-ai pe ce să dormi! Tânără fiind, să vezi în jurul tău că alții altfel își trăiesc viața și tu cum ai ajuns! Unde-ai fost și unde ai ajuns! Și nu știu de ce a trebuit să suportăm noi toate astea! N-am înțeles și nici nu înțeleg de ce. Nici părinții n-au sabotat pe cineva, n-au fost nu știu cât de înstăriți, n-au făcut rău la nimeni..., au fost oameni harnici, prin munca lor s-au înstărit... și să se chinuie așa, să ia totul de la început!

(*Părinții ce-au făcut?*) - Când s-au întors acasă? S-au întors în sat, și-au mai reparat pe-acasă, au reparat și dușumele pentru că au stat oameni care n-au întreținut-o, mă rog, nefiind atâția ani acasă, s-a stricat tot. Însă fiind foarte gospodari, acuma și nu numai acuma, după câțiva ani veneau deja vecinii lor să mai ceară împrumut la dumnealor.

Să știți, în patru ani și jumătate cât am fost acolo, și-au făcut așa multe lucruri și bani, au ținut animale, boi și porci, acolo... (**Soțul:** *Au sfințit locul!*) - Da, și grădină... când s-au întors de-acolo s-au întors cu bani, cu cereale foarte multe, au fost gospodari și acolo (...) Au venit acasă cu tot strictu necesar. Acuma nici nu se cunoaște la părinții mei că au fost în Bărăgan și au pierdut totul (...)

C.H.: Mă numesc Caxi Hristu din comuna Cândrova, Grecia, așa... M-am născut acolo în 1921. În 1928, după al doilea război mondial, s-au dus niște tratative între guvernul român și grec ca să populeze aceste două județe, Durogstor și Caliacra. Datorită acestui fapt, am fost dizlocați din Grecia și aduși în Durogstor și Caliacra. (*A fost forțată această deplasare?*) - Nu, n-a fost forțată, am fost împroprietăriți acolo, cu câte zece hectare. Acolo am stat cincisprezece ani, în satul Papuc, iar comuna care s-a înființat nouă a fost General Praporgescu, pe lângă Silistra, vizavi de Călărași.

De acolo, în 1940, Hitler, Stalin și cei care le-or ținut scripca, ăștia care ne-or vrut binele, or dat Durogstoru și Caliacra, neamțu și alții șmecheri, Ribentrop și alții ne-a luat de-acolo și ne-a dus în comuna Crucea Giurca în Bărăgan. Concret, dacă eu stau să depăn, eu cred că am avut parte de peste douăzeci de mutări. De-acolo am stat câteva luni de zile și-a venit legiunea, „Trăiască legiunea și căpitanul!” Zelea-Codreanu, ce știu eu ce, de astea, trei luni de zile. Ne-a luat din Crucea Giurca și ne-a trimis în comuna Ferdinand, au luat civili – Hitler – și i-a colonizat în Cehoslovacia și de acolo altă dizlocare, a căzut legiunea, vezi, după trei luni de zile. De-acolo ne-a dus într-o comună, Ceamârlia de Sus, în județul Constanța, unde am fost și eu încorporat. Militar fiind, am plecat patru ani pe front, toate ălea. Și... – acuma-i mai interesant – în 1946 a fost condamnat frate-meu pentru cincisprezece ani, că a omorât pe cineva. Cum a omorât? El, fiind amândoi în război și eu și tata, s-a angajat la Jubileu în Constanța, într-un restaurant de lux. Dar lucra câte o oră așa ca chelner, nu mai mult. Și a-nceput să miște și un mic comerț pentru noi, că muream de foame. Și-a tăiat câteva vite și s-a dus așa. Una, care umbla cu partidu pe atuncea, aresta,... s-a dus la miliție și i-a confiscat tot, lui, ce-a vrut să lucreze. (*Povestește cum a omorât-o pe loc*).

Și de la asta ni s-a tras, că ne persecuta comuniștii. Și am venit aici, am vândut

tot, am avut o situație bunicică. Unii au venit că n-aveau ce mânca, iar noi am venit datorită lui frate-meu, că ne persecutau comuniștii. Și mama n-a mai vrut să stea. Am venit aici, greu, m-am îmbolnăvit de tuberculoză, m-am internat în spitalu de la Pădurea Verde, am venit acasă, iată c-au venit și dizlocările. Au luat părinții toți pe Bărăgan, iar eu m-am dus la un ofițer de miliție, i-am spus: eu îs bolnav de T.B.C., nu pot să mă duc. „Adă documentele!” Mi-a dat un milițian, m-a dus la spital și m-a lăsat vreo două-trei luni după părinți. După vreo trei luni de zile a venit să mă ieie. Ce, nu te-ai făcut sănătos? A venit un milițian – stăteam la niște neamuri – și m-a dus la raionu de miliție, la comandantu Felegean. Mi-a dat un milițian să mă ducă în Bărăgan. La Măzăreni, cu viața asta de Măzăreni m-am încadrat, m-am descurcat, am lucrat și m-am simțit bine, m-am căsătorit.

Da, numai un fenomen, trebuie înregistrat cu atenție. Tata lu Sarafoleanu care-i director și încă unu, tata lu Lelia, Polverejan, când a ieșit frate-meu de la pușcărie, noi n-am știut. S-a dat jos la gara Urleasca, iar între gara Urleasca și satu Măzăreni scurta o cărare printre culturi până la satu nou. Aștia veneau din sat și frate-meu venea pe cărare și zice, întreabă pe ăștia, de unde sunteți, zice. - Păi, din satu nou. - Da pe frații Caxi îi cunoașteți? - Cum să nu! Păi da, noi vorbim, nu știu ce... îi de la cooperativă. - Da nu știți, mama lor trăiește? - Păi acum trei zile-a murit. A căzut jos, de-abia l-a nviat, a venit acasă și vă dați seama ce-a fost pe noi. (...) Acolo au fost cinci miniștri, D. R. Ioanițescu, Bejan, zi!... ăsta de istorie, care scrie, copilul lui, Dinu Giurăscu, Giurăscu, a stat la mine acasă. Au fost cu domiciliu obligatoriu când le-a dat drumu din pușcărie, între 53'-54'.

Soția: Am uitat să vă spun, părinții au venit acasă, dar noi după ce ne-am căsătorit am avut liber în țară fără drept de zonă. Zonă s-a considerat Turnu-Severin și chiar și aici. Și atunci ne-am făcut mutație la Caransebeș, că nu era zonă de frontieră. Aveam fratele căsătorit acolo. Ca mai târziu să venim aici unde era fratele și tatăl lui. Și ăștia care erau foarte bogați, Lelia Polverejan și ăștia, au rămas după noi.

(N-aveți casă aici?) - Nu, că noi am fost colonizați, am stat la un neamț. *(Atunci când ați venit, a fost un grup mai mare de macedoneni care au venit?)* - Foarte mare, un lot, pentru că, motivu care-a fost? Când s-a cedat teritoriul ăsta, două județe, s-a făcut un schimb de populație, de bulgari și români. Unii și-au recăpătat dreptu, iar cei care au rămas pe dinafară, i-a adus aici la nemți. Și-a făcut rău, că nu au fost ei de vină dacă Hitler a făcut treaba asta. ăștia fiind expropriați de pământ și de una, de alta, ceea ce... cu ce-a fost vinovat un țaran că Hitler a făcut războiu?... Da așa au fost legile. Iar noi, împroprietăriți la cei care-au fost expropriați. *(Câți au fost deportați?)* - Noi am fost grosu, vreo 200-300 și nemți vreo 30. Toți au plecat acuma. Nu mai sunt decât vreo două-trei babe, familii de nemți nu mai sunt aicea.

(Din familia dvs. câți au plecat?) - Toată familia, șapte copii și doi bătrâni, Caxi Nicolae și Caxi Ecaterina.

Soția: Eu cred că și dvs. știți din interviurile care le-ați mai luat și cu cine ați mai discutat, oameni mai în vârstă, că scopul ăsta a fost, să facă colectivizare. Începutul ăsta a fost, cu cei mai înstăriți și pe urmă pe ceilalți. Și pe urmă masa, marea masă care a rămas, n-a mai spus nimic. Când a venit unu la poartă să se-nscrie la colectiv, de frică s-a-nscris, că mâine zi, știa ce-l așteaptă. Așa că așa a fost, așa cred eu. Eu eram copil și știam, trăiam așa o teroare în familie, noi, pentru că-n fiecare zi se auzea că a luat pe nu știu cine, oameni mai bogați și nu se știa unde i-a dus.

(Oamenii de-acolo cum vi se păreau?) - Localnicii de-acolo din Urleasca? Grădina-i pământu mai mare decât ei, cam așa se întâmpla, o grădimă mare și un pământ atât de bun, nu-l cultivau...

Soția: Ei cumpărau totu de la piață, localnicii de-acolo. Aveam niște prieteni

la Movila Miresei, unde am și vândut acolo niște aur ca să putem trăi, că n-aveam cu ce. Norocu nostru a fost că, din timp, mama dusese acasă la bunica, în satu învecinat, o salbă ce-avea, și aur și lucruri de valoare și chiar lucruri din casă, adică ce se putea, plapume și cuverturi și ce erau țesute. Atunci când a luat-o pe mama la miliție și-a luat bijuterii. Și norocu nostru a fost mare, că altfel n-am fi avut cu ce să mâncăm, cu ce să trăim, până ne-am construit casa, în primul an. Și tata era bun prieten cu domnu acela de la Movila Miresei și povestea că el are o grădină așa de mare și ei totu cumpără din piață și mai treceau niște oameni cu căruțe din nu știu ce cominu și cumpărau totu, legume și zarzavaturi. Pe când noi, în al doilea an, în grădina care o aveam... noi mergeam la lucru afară să ne câștigăm existența și mama cu soră-mea semăneau grădina și o udau din fântâna pe care am făcut-o noi cu vecinii acolo și aveam de toate.

Soțul: Singura fântână care era cu apă bună era la ei, din tot satu, că era mai sus apa freatică, restu era sălcie.

Soția: Se minunau ce grădină am avut noi, în al doilea, în al treilea an...

Soțul: Ceea ce am și eu acasă! Dacă veniți să vedeți pe-afară niște struguri de altoi și grădina pe care o am afară, vedeți numai în casete, în film! Și ce solar am! Și mergem după ce înregistrăm să vedem, să confirmăm asta (...)

(De unde mai erau cei din Măzăreni?)

- La noi erau din Mehedinți foarte mulți, erau din Vânjuleț, din Rugova, din Cujmir, din Devesel, din Pătule erau ... și-atunci erau din partea asta din Banat, nemți din Grabaț, din Comloș erau. Era jumătate din comună cu nemți, așa cum a nimerit garniturile, a venit din Banat, a venit din Oltenia și așa i-a cazat... cum i-a descărcat așa, au venit garniturile, din Banat, din Oltenia, și noi chiar cu ei am fost machedoneni, de partea cealaltă. Ne-am înțeles foarte bine. Acolo s-a construit tot de noi, de cetățenii de acolo – fiecare a trebuit să dăm o cotă de chirpici să facem – miliție, școală, dispensar, cooperativă s-a construit, tot de către noi, făceam zile de prestație noi le zideam, noi le vâruiam și așa am avut de toate. Pe când am plecat era o comună ca și din cele vechi. Numai casele arătau așa cum arătau, când venea ploaia trebuia să stăm cu lighene și cu oale în pod, pentru că, acoperite cu paie, când veneau ploi mai mari și zăpezi ... sau iarna un viscol, trei zile n-am ieșit din casă, luam apă din zăpadă, care intra de la uși în casă. De-acolo luam zăpada și o topeam. Nu puteai să ieși din casă. Atunci o murit nemțoaica aceea acolo, a prins-o viscolul pe câmp, că lucra la porci cu băiatu și a dus-o vântu până când a dat-o jos departe de tot, pe câmp a găsit-o. O nemțoaică din Grabaț, a găsit-o cu copilu la piept, congelată.

(Credeți că e important să se știe lucrurile astea? Ați spus că nu ați povestit copiilor, pentru că nu v-a plăcut să vă amintiți. Dar credeți că acum e bine să se știe?)

Soția: - Cu ani în urmă, înainte de Revoluție, nici nu era bine să se știe că ai fost dizlocat, pentru că se și ținea cont în serviciu unde erai și așa ai stat strâns în tine, să nu afle nimeni că ai fost dizlocat. Eu cred că și asta a fost o cauză că nici nu mi-a plăcut să povestesc la copii, să nu se mai știe și la colegi și să le facă și lor rău, la rândul lor să aibă greutăți de pe urma noastră. Păi acuma cred că e bine să se știe, să rămână scris și, mă rog, și în istorie o să se știe despre lucrurile care s-au petrecut, deloc frumoase și, cum să zic, fără motive întemeiate, ca un bun gospodar, să-i distrugi totul. Pentru că el a fost gospodar, a muncit, nu a furat de la nimeni, a moștenit poate la rândul lui niște pământ și n-a fost de vină cu nimic să se procedeze cum s-a procedat. *(Vi s-a spus vreun motiv?)* - Nu s-a spus nimic precis, „conform decretului”..., la fel s-a spus peste tot. Eu am urmărit filmele care s-au făcut, același conținut a avut la fiecare ușă la care a mers, „conform decretului nu știu care, nu mai

țin minte numărul care a fost, în termen de două ore să fiți pregătiți să plecați”. Eu, cum nu știam ce să iau, am vrut să iau o mașină de cusut și mi-a spus milițianul, lasă că și-așa ți-o dă jos și am lăsat-o, n-am mai luat-o. Era bine să fi luat măcar niște îmbrăcăminte.

(*Ce a rămas acasă?*) - Da ce să vă spun, ce n-a rămas, din moși strămoși casa încărcată cu de toate: cu unelte agricole, cu mobilă, cu aparate, pe vremea aceea nu prea erau, da noi aveam. Era o gospodărie foarte bine chibzuită și împărțită și înstărită. Și mobilă, că am avut un corp de sufragerie cu ușile așa ondulate și numai sculptură, în nuc și numai oglinzi și vă spun, mobilă foarte bună. Și multe camere mobilate, că n-ai știut pe ce să pui mâna, ce să iei din casă. Două mașini de treierat, cazan de tuică, porci, 6-7 la îngrășat, că nu se cumpăra carne atunci, când s-a terminat carnea ai tăiat încă unul... sau păsări, cu zecile, cu sutele, găște și rațe și curci și, da ce să vă spun... Și-atunci veselă, veselă avea mama să facă două nunți, să nu împrumute de la nimeni (...)

La nevsta lu frate-meu nu i-a plăcut să se știe c-am fost dizlocați ca să nu-i periclitaze situația la servicii. Și de-aceea nici n-am căutat să spun (el nu a fost pus pe listă, că era la studii la Timișoara). (*Dvs. ați avut probleme ulterior?*) - Noi nu, că nici n-am deținut așa servicii care să... au fost cei care au fost înscrși în partid și au avut funcții, ăia probabil că le cauzau ... mai ales tineretu. **Soțul:** După cinci ani nu s-a mai ținut cont de asta. **Soția:** Ba s-a mai ținut, cum nu s-a mai ținut? Eu cred că un om simplu spune în cuvinte simple ce a simțit el. În toate împrejurările în care-am fost am avut un pic de ajutor și ăsta cred eu că-i un ajutor, un sprijin de undeva așa nevăzut. Cred că am fost ajutată de Dumnezeu, eu așa cred. În familia noastră mama a fost o femeie foarte cinstită și foarte bună, n-a exploatat pe nimeni. Dânsa a dat mai mult de la dânsa și a apreciat munca omului. Dacă a avut pe cineva la lucru, dânsa i-a dat o mâncare bună, dacă omul ăla ți-a muncit, eu așa știu de la mama și tu să-l respecti și să fie plătită munca lui. Să nu se îngreuneze dânsa cu ceva, mai bine să treacă de la dânsa. Și mama și tata, așa o familie au fost și vă spun că a fost ajutată în orice împrejurare. Și spun că așa cum văd eu și cum citesc prin ziare, văd la televizor ce se întâmplă între tinerii ăștia care nu le place nici să lucreze, nici să facă o meserie, umblă după lucruri urâte și necinstite, noi avem niște copii nu buni, foarte buni. Sunt așa de mulțumită, vă spun, nici nu știu cum să-i mulțumesc lui Dumnezeu. În primul rând își văd de servicii, sunt disciplinați la locul de muncă, sunt ascultători, numai lucruri frumoase am auzit de ei. Sunt foarte mulțumită și de ginere și de noră, copiii foarte buni am. Și-n fiecare zi zic, Doamne, nu știu cum să-ți mulțumesc. Cum am fost și cum suntem acuma la bătrânețe (*plânge de emotie, povestind*). Avem de toate, poate să vină copiii oricând și să ia dacă au nevoie, se găsește în casă de toate. Sunt foarte mulțumită. Foarte, foarte mulțumită. (*Sunteți împăcată cu perioada aceea?*) - A trecut. Am uitat, a trecut și acuma sunt foarte mulțumită. Am lucrat, am ieșit la pensie, am lucrat treizeci de ani în același loc, adică în comerț și asta spune foarte mult, ca să stai treizeci de ani, fiindcă unii, știți dvs. cum sunt, întind mâna, fac lucruri urâte și neplăcute și nu ajung să stea în același loc, o muncă de treizeci de ani, vă dați seama că e ceva. Și uite așa-s mulțumită că aud în sat numai cuvinte de mulțumire de la oamenii pe care i-am servit timp de treizeci de ani. „Vai, Doamne, cât vă regretăm”, și la o vârstă când auzi așa lucruri, nu-ți rămâne decât să fii mulțumit de tine, că de câți ani ești acasă, parcă te-ar mai dori, că „vai, cât de mult ne-ați ajutat și cum s-a schimbat de când nu mai sunteți”.

„Parcă era legendarul Noe”.

DORA SARAFOLEAN, născută în 1946, azi medic – deportată din **Comloșu Mare** (jud. Timiș) la **Măzăreni**, împreună cu fratele său, **SILVIU SARAFOLEAN**, născut în 1948, azi inginer, cu mama lor, **AMALIA**, născută în 1915 și tatăl, **GHEORGHE SARAFOLEAN**, născut în 1911, mort în 1983 (fost deținut politic) – ne-a înmânat acest „portret” al bunicului dinspre tată, Moș **Trăisâg**, care nu mai poate depune azi mărturie.

(Deși e un text scris, l-am inclus în volum ca o adendă la fotografiile care îl reprezintă la sfârșitul volumului și ca o completare la mărturiile despre destinul celor deportați din Comloșu Mare.)

Tot satul i-a zis „Moș Trăisâg” după porecla Moșului, ce a fost un reper al nemăsuratei hărnicii: „lucri ca Moș Trăisâg”... în casa falnică din colțul străzii se întindea o gospodărie frumoasă, bogată, cu tot felul de unelte, eu tractor, batoză, multe animale, cai de rasă, căruțe și trăsuri de lux: bunăstarea la ea acasă! Muncea mult, din zori și până-n noapte, iar recolta se număra în vagoane de grâu, vagoane de vin, de nu mai știa nici Moș Trăisâg ce are. Știa doar să muncească.

Gheorghe Sarafolean s-a născut în 1886 în Sînnicolau Mare. Fiind unicul băiat într-o familie cu multe fete, a fost adus încă de mic copil în casa bunicului său dinspre mamă din Comloșu Mare, Moș Trăisâg, un gospodar de frunte cu mult pământ și prima moară din sat. (*Porecla venea se pare de la „dreisig”, numărul de casă în nemtește - n.n.*) Aici în Comloș a crescut, a muncit o viață întreagă și și-a întemeiat o familie alături de soția Sabina (1888-1945), cea mai harnică și „pogană” fată din sat. Au avut doi copii, pe Gheorghe, tatăl meu și Iulia (1913-1986).

Războiul a fost semnul tragic al marilor schimbări care au adus comunismul-nimicitor al țărănimii fruntașe din România. În 1945 Moș Trăisâg își pierde soția, care nu a rezistat împrejurărilor războiului și sosirii rușilor în țară. Rămâne singur pentru totdeauna, să înfrunte greutățile, să reziste, să-și sprijine copiii și nepoții în restriștea vremurilor sub puterea comunistă ce îi va lovi atât de drastic familia.

În 1949, de Sfânta Maria, casa i-a fost înconjurată de milițieni cu ordin de percheziție generală. Casa lui și a fiului său. Începuse lupta de distrugere a chiaburilor, a celor stigmatizați ca dușmani ai poporului. Atunci i s-au confiscat o multime de bunuri: saci de făină, zahăr, lână, piei de oaie, săpun de casă, unelte, hamuri de piele. Toate bunurile, încărcate în două căruțe, au luat drumul cooperativei din Jimbolia pentru „valorificare”. Tot atunci se înființa în satul nostru, în cântecele și jocurile noii clase conducătoare comuniste, CAP „Maiakovski” după modelul sovietic, prin distrugerea necruțătoare și forțată a gospodăriilor țărănești exemplare.

Moș Trăisâg și fiul său au fost acuzați de sabotarea puterii populare, arestați și închiși în spălătoria miliției din Jimbolia. Umilit, înjosit și batjocorit, moș Trăisâg a fost pus să sape șanțul din fața Miliției, apoi a fost dus și închis la Penitenciarul din Timișoara, celulă lângă celulă cu fiul său. A fost condamnat la două luni închisoare, în urma unui proces-farsă, cum se obișnuia în acea perioadă de instalare a puterii comuniste, într-o țară pârjolită de arestări, amenințări, dizlocări.

În noaptea de Rusalii 1951, casa i-a fost din nou înconjurată de miliție și armată, percheziționată cu ordin de deportare. Moș Trăisâg cu fiica sa Iulia și-au

încărcat într-o căruță tot ce au avut și ce au chibzuit în acele grele clipe: unelte trebuincioase unui țăran, animale de tot felul, câteva mobile, câteva haine, o pereche de cai și mânzul după căruță. Parcă era legendarul Noe. În gropile din gara Comloșu Mare, unde erau și alte familii dizlocate, și-a întâlnit fiul și nepoții, toți așteptând drumul bejeniei. Oare unde ne duce, în Siberia? Era întrebarea disperării. Și s-a făcut o Siberie a noastră, a românilor, în în propria noastră patrie, izolându-ne de satele noastre, de cimitirele noastre, de lumea civilizată, programați să pierim în mizerie, în surghiunul Bărăganului.

Bunicul meu nu și-a pierdut cumpătul, a fost „înțeleptul” care ajută oamenii, fiindcă el avea cu el tot ce are nevoie lumea la începuturi: el avea tăria unui munte neclintit de vremuri, suferea în tăcere, cutele feței i s-au adâncit, barba îi îndolia expresia, doar zâmbetul ochilor spunea tuturor că vom rezista, că vom învinge. A muncit la fel de mult ca în propria gospodărie pe câmpia Bărăganului, la ferma Urleasca, alături de toți bănățenii deportați.

În 1956, după cinci ani de deportare, se întoarce în propria casă, părăsită, jefuită, jalnică. Începe să-și refacă gospodăria cu multă trudă. Totul era risipit, în afară de tăria propriului caracter. Refuză orice înscriere în CAP sau alte asociații de tip colhoz. Nu îi era frică, în ciuda vremurilor pe care le traversa. Atunci primește încă o mare lovitură: în noaptea de 12 septembrie 1959, fiul său Gheorghe, ce avea atunci 48 de ani, este arestat.* (*Va fi eliberat abia în 1964 - n. n.*) Legat la ochi și dus sub escorta securității în închisorile comuniste, lasă în urmă întreaga familie disperată, averea confiscată, soția și copiii să lupte cu viața.

Bătrânul s-a cutremurat, a devenit îndurerat și grav. Greco-catolic foarte evlavios, știa că doar puterea credinței îi va salva și elibera fiul. Bătrân, bolnav, doar munca îl ținea în viață, munca, rugăciunea și speranța. După cinci ani dorința i-a fost îndeplinită. A trăit să-și vadă fiul eliberat din închisorile comuniste. Cuvintele sunt puține și sărace să redea zbuciumul acestei vieți.

Moș Trăisâg a fost un om blând, bun cu oamenii, nu avea nici un dușman, nu avea nici o patimă și o singură dragoste, dragostea de pământ. Nu s-a plâns, nu s-a văitat niciodată, nu l-a doborât nimic. Doar moartea, într-o dimineață geroasă de toamnă, la 84 de ani, când s-a trezit în zori de zi, și-a hrănit animalele pentru ultima dată și a adormit pentru totdeauna.

* Acuzat, conform mărturiei Dorei Sarafolean, de „uneltire împotriva orânduirii sociale”, ca și ceilalți săteni arestați în aceeași noapte: Petru Maghiaru (cf. mărturia acestuia), Ghiță Bălan, Nicolae Medrea, Herzovi, Gh. Laica (Iankâl), Dorel Drăguiescu